

МЕЂУНАРОДНИ НАУЧНИ СКУП

ДИНАМИКА САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

ЗБОРНИК САЖЕТАКА

INTERNATIONAL SCIENTIFIC CONFERENCE

THE DYNAMICS OF MODERN LEGAL ORDER

COLLECTION OF SUMMARIES

2024.

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ

**ИНСТИТУТ ЗА КРИМИНОЛОШКА И СОЦИОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА**

Београд

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО

Београд

Међународни научни скуп
„ДИНАМИКА САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА“

University of Priština in Kosovska Mitrovica
FACULTY OF LAW

INSTITUTE OF CRIMINOLOGICAL AND SOCIOLOGICAL RESEARCH
Belgrade

INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
Belgrade

International Scientific Conference
“THE DYNAMICS OF MODERN LEGAL ORDER”

Универзитет у Приштини
Косовска Митровица
Правни факултет

University of Priština
Kosovska Mitrovica
Faculty of Law

**Институт за криминолошка и
социолошка истраживања**
Београд

**Institute of Criminological
and Sociological Research**
Belgrade

**Институт за упоредно
право**
Београд

**Institute of Comparative
Law**
Belgrade

Међународни научни скуп

ДИНАМИКА САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

Зборник сажетака

International Scientific Conference

THE DYNAMICS OF MODERN LEGAL ORDER

Collection of Summaries

Међународни научни скуп „Динамика савременог правног поретка“ одржан је
24. и 25. маја 2024. године у Косовској Митровици на Правном факултету
Универзитета у Приштини.

The International Scientific Conference “The Dynamics of Modern Legal Order”
was held on 24th and 25th of May 2024 at University of Priština Faculty of Law in
Kosovska Mitrovica

Косовска Митровица / Kosovska Mitrovica, 2024.

Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици
ПРАВНИ ФАКУЛТЕТ
University of Priština in Kosovska Mitrovica
FACULTY OF LAW

**ИНСТИТУТ ЗА КРИМИНОЛОШКА И СОЦИОЛОШКА
ИСТРАЖИВАЊА**
Београд
INSTITUTE OF CRIMINOLOGICAL AND SOCIOLOGICAL RESEARCH
Belgrade

ИНСТИТУТ ЗА УПОРЕДНО ПРАВО
Београд
INSTITUTE OF COMPARATIVE LAW
Belgrade

Међународни научни скуп
„ДИНАМИКА САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА“
International Scientific Conference
“THE DYNAMICS OF MODERN LEGAL ORDER”

Издавачи
Publishers

Универзитет у Приштини, Правни факултет
Лоле Рибара 29, 38220, Косовска Митровица, www.pra.pr.ac.rs
University of Priština, Faculty of Law
No. 29 Lole Ribara St. 38220 Kosovska Mitrovica, www.pra.pr.ac.rs

Институт за криминолошка и социолошка истраживања
Грачаничка 18, 11000, Београд, www.iksi.ac.rs
Institute of Criminological and Sociological Research
No. 18 Gračanička St. 11000 Belgrade, www.iksi.ac.rs

Институт за упоредно право
Теразије 41, 11103, Београд, www.iup.rs
Institute of Comparative Law
No. 41 Terazije St., 11103 Belgrade, www.iup.rs

За издавача
For the Publishers

Проф. др Слободанка Перић, декан
Prof. Slobodanka Perić, Ph.D., Dean
Др Ивана Стевановић, директор
Ivana Stevanović, Ph.D., Director

Проф. др Јелена Ћеранић Перишић, директор
Prof. Jelena Ćeranić Perišić, Ph.D., Director

Главни и одговорни уредник свих издања
Editor-in-Chief of All Editions

Доц. др Душко Челић
Doc. Duško Čelić, Ph.D.

Главни и одговорни уредник Међународног научног скупа
Editor-in-chief of the International Scientific Conference

Проф. др Срђан Радуловић
Prof. Srđan Radulović, Ph.D.

Секретари Уређивачког одбора
Editorial Board Secretary

Доц. др Мирјана Ђукић, доцент
Doc. Mirjana Đukić, Ph.D., Assistant Professor

Милица Мицковић, асистент
Milica Midžović, Teaching Assistant

Анђела Нићифоровић, асистент
Andjela Nićiforović, Teaching Assistant

Бранко Шапоњић, асистент
Branko Šaponjić, Teaching Assistant

Издавачки савет
Editorial Council

Prof. Gabor Hamza, Ph.D.

Eötvös Loránd University, Full Member of the Hungarian Academy of Sciences,
Hungary

Prof. Barbara Novak, Ph.D.

Full professor, University of Ljubljana, Faculty of Law, Slovenia

Prof. Goran Marković, Ph.D.

Full professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law, Pale, Bosnia and
Hercegovina

Prof. Ioan Batinas, Ph.D.

Associate Teacher, Babeş-Bolyai University, Faculty of History and Philosophy,
Cluj-Napoca, Romania

Prof. Valerio Massimo Minale, Ph.D.

Full professor, Università degli Studi di Napoli Federico II, Napoli, Italy

Prof. Victoria Serzhanova, Ph.D.

Habilitated Doctor of Juridical Sciences, Institute of Legal Sciences, Collegium of
Social Sciences, Rzeszow University, Poland

**Међународни научни одбор
International Editorial Board**

Prof. Tina Pržeska, Ph.D.

Full professor, Faculty of Law Iustinianus Primus, “Ss. Cyril and Methodius”
University in Skoplje, North Macedonia

Prof. Ante Novokmet, Ph.D.

Associate Professor, University „J. J. Strossmayer“ Osijek, Faculty of Law, Croatia
Prof. Dimitrije Čeranić, Ph.D.

Associate professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law, Pale, Republic of
Srpska, Bosnia and Herzegovina

Prof. Maria Genrikhovna Reshnyak, Ph.D.

University of the MFA of Russia, Faculty of International Law Moscow State
University for International Relations (MGIMO)

Miklos Tihanyi, Ph.D.

Senior Lecturer, University of Public Service, Faculty of Law Enforcement,
Hungary

**Чланови Уређивачког одбора из Републике Србије
Domestic Editorial Board**

Проф. др Андреја Катанчевић

Редовни професор, Универзитет у Београду, Правни факултет
Prof. Andreja Katančević, Ph.D.

Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Law

Проф. др Борис Беговић

Редовни професор у пензији, Универзитет у Београду, Правни факултет
Prof. Boris Begović, Ph.D.

Full Professor (retired), University of Belgrade, Faculty of Law

Проф. др Дарко Димовски

Редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет
Prof. Darko Dimovski, Ph.D.

Full Professor, University of Niš, Faculty of Law

Проф. др Дарко Симовић

Редовни професор, Криминалистичко-полицијски Универзитет у Београду
Prof. Darko Simović, Ph.D.

Full Professor, University of Criminal Investigation and Police Studies

Проф. др Љубинка Ковачевић

Редовни професор, Универзитет у Београду, Правни факултет
Prof. Ljubinka Kovačević, Ph.D.

Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Law

Проф. др Предраг Димитријевић
Редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет
Prof. Predrag Dimitrijević, Ph.D.
Full Professor, University of Niš, Faculty of Law

Проф. др Слободан Орловић
Редовни професор, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет
Prof. Slobodan Orlović, Ph.D.
Full Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law

Проф. др Емир Ћоровић
Ванредни професор, Државни Универзитет у Новом Пазару, Департман за
правне науке
Prof. Emir Ćorović, Ph.D.
Associate professor, State University in Novi Pazar, Department of Legal Sciences

Др Милица Колаковић Бојовић
Виши научни сарадник, Институт за криминолошка и социолошка
истраживања у Београду
Milica Kolaković Bojović, Ph.D.
Senior Research Associate, Institute of Criminological and Sociological Research in
Belgrade

Доц. др Драгана Ћорић
Доцент, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет
Doc. Dragana Ćorić, Ph.D.
Assistant Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law

Проф. др Владимир Боранијашевић
Редовни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни
факултет
Prof. Vladimir Boranijašević, Ph.D.
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Дејан Мирковић
Редовни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни
факултет
Prof. Dejan Mirović, Ph.D.
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Јелена Беловић
Редовни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни
факултет
Prof. Jelena Belović, Ph.D.
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Олга Јовић Прлаиновић
Редовни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Prof. Ogla Jović Prlainović, Ph.D.
Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Бојан Бојанић
Ванредни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Prof. Bojan Bojanić, Ph.D.
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Драган Благоић
Ванредни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Prof. Dragan Blagić, Ph.D.
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Здравко Грујић
Ванредни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Prof. Zdravko Grujić, Ph.D.
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Огњен Вујовић
Ванредни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Prof. Ognjen Vujić, Ph.D.
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Саша Атанасов
Ванредни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Prof. Sasa Atanasov, Ph.D.
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Проф. др Сузана Димић
Ванредни професор, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Prof. Suzana Dimić, Ph.D.
Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Доц. др Гордана Дамјановић
Доцент, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет

Doc. Gordana Damjanović, Ph.D.
Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Доц. др Данијела Петровић
Доцент, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет
Doc. Danijela Petrović, Ph.D.
Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Доц. др Невена Миленковић
Доцент, Универзитет у Приштини - Косовска Митровица, Правни факултет
Doc. Nevena Milenković, Ph.D.
Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law

Дизајн корица
Cover Design

Проф. др Срђан Радуловић
Prof. Srđan Radulović, Ph.D.

Штампа
Printed by
„Кварк“, Краљево
Kvark, Kraljevo

Тираж
Number of prints
100

ISBN 978-86-6083-097-7

Министарство науке, технолошког развоја и иновација Републике
Србије помогло је штампање овог Зборника.

The Ministry of Science, Technological Development and Innovation
covered publishing costs.

Ставови и закључци изнесени у сажецима и чланцима лични су ставови аутора и не изражавају мишљење Издавачког савета, Уредништва и организатора Међународног научног скупа „Динамика савременог правног поретка“.

The Viewpoints and Conclusions Expressed in the Summaries and Articles are Personal Opinions of the Authors and in No Way Represent the Viewpoints of the Editorial Board.

**САДРЖАЈ:
TABLE OF CONTENTS:**

РЕЧ УРЕДНИКА EDITOR'S NOTE	21
-------------------------------	----

**ГРАЂАНСКОПРАВНА И ПОСЛОВНОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ
CIVIL LAW AND TRADE LAW SCIENTIFIC FIELD**

Др Владимир ЧОЛОВИЋ ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ И ИНВЕСТИЦИОНИ ФОНДОВИ LIFE INSURANCE AND INVESTMENT FUNDS	23
Др Гордана СТАНКОВИЋ, др Владимир БОРАНИЈАШЕВИЋ СТРАНКА У ФУНКЦИОНАЛНОМ СМИСЛУ У ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ A PARTY IN A FUNCTIONAL SENSE IN CIVIL PROCEEDINGS	25
Tina PRZHESKA Ph.D., Tea LALEVSKA THE LEGAL NATURE OF THE REAL BURDEN IN CONTEMPORARY LEGAL SYSTEMS ПРАВНА ПРИРОДА РЕАЛНОГ ТЕРЕТА У САВРЕМЕНИМ ПРАВНИМ СИСТЕМИМА	27
Srđan RADULOVIĆ Ph.D. BITCOIN – ALTERNATIVE WAYS TO LESSEN THE VOLATILITY БИТКОИН –АЛТЕРНАТИВНИ НАЧИНИ ЗА УМАЊЕЊЕ ВОЛАТИЛНОСТИ	29
Др Урош ЗДРАВКОВИЋ ПРАВО НА РАСКИД УСЛЕД АНТИЦИПАТИВНЕ ПОВРЕДЕ УГОВОРА О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ РОБЕ THE RIGHT TO AVOID IN THE CASE OF ANTICIPATORY BREACH OF THE CONTRACT OF INTERNATIONAL SALE OF GOODS	31

Др Дарија МАРТИНОВ	32
САВРЕМЕНО РЕГУЛИСАЊЕ ИНСТИТУТА ИЗМЕНЕ ИЛИ РАСКИДА УГОВОРА ЗБОГ ПРОМЕЊЕНИХ ОКОЛНОСТИ У ПОЈЕДИНИМ ЗЕМЉАМА ЕВРОПЕ CONTEMPORARY REGULATION OF <i>REBUS SIC STANTIBUS</i> CLAUSULA IN SELECT EUROPEAN COUNTRIES	
Др Душко ЧЕЛИЋ	35
ПРАВО НА ДОМ КАО ПРАВО "ЈАЧЕ" ОД ПРАВА СВОЈИНЕ THE RIGHT TO HOME AS A RIGHT „STRONGER“ THAN THE RIGHT TO PROPERTY	
Mirjana GLINTIĆ Ph.D.	39
THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON INSURANCE CONTRACT AND INSURED'S RIGHTS УТИЦАЈ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ НА УГОВОР О ОСИГУРАЊУ И ПРАВА ОСИГУРАНИКА	
Anita JANKOVIĆ Ph.D., Slađana RADOMIROVIĆ	41
LECTURERS' AWARENESS OF LEGAL ISSUES IN THE DIGITAL LANDSCAPE OF HIGHER EDUCATION ИСТРАЖИВАЊЕ СВЕСТИ ПРЕДАВАЧА О ПРАВНИМ ПИТАЊИМА У ДИГИТАЛНОМ ПЕЈЗАЖУ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА	
Др Његослав ЈОВИЋ	43
ОДНОС НАЧЕЛА ТЕРИТОРИЈАЛНОСТИ И ИСЦРПЉЕЊА ПАТЕНТА THE RELATIONSHIP OF THE PRINCIPLE OF TERRITORIALITY AND PATENT EXHAUSTION	
Даница КАБАШИЋ	45
УЛОГА ЈАВНОГ БЕЛЕЖНИКА У ПОРОДИЧНО ИМОВИНСКОМ ПРАВУ THE ROLE OF THE NOTARY PUBLIC IN FAMILY PROPERTY LAW	
Јована МИЛОВИЋ КУЈУЊЦИЋ	47
(НЕ)ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НАСЛЕЂИВАЊА НА ПРОСТОРУ АП КОСОВА И МЕТОХИЈЕ (NON)REALIZATION OF THE RIGHT TO INHERITANCE ON THE TERRITORY OF AP KOSOVO AND МЕТОHIЈА	

Кристина САВИЋ 49
ПРАВНА РЕГУЛАТИВА НЕОДОБрене УПОТРЕБЕ ПЛАТНИХ
КАРТИЦА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ
LEGAL REGIME OF AN AUTHORIZED USAGE OF PAYMENT
CARDS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Јелена ЈОВАНОВИЋ 51
ДИНАМИКА САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ СИСТЕМА СА ОСВРТОМ
НА АУТОРСКО ПРАВО У ОДНОСУ НА ПРИСТУП ЗНАЊА
И СЛОБОДУ ГОВОРА
THE DYNAMICS OF THE MODERN LEGAL SYSTEM WITH
REFERENCE TO COPYRIGHT IN RELATION TO ACCESS TO
KNOWLEDGE AND FREEDOM OF SPEECH

**ЈАВНОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ
PUBLIC LAW SCIENTIFIC FIELD**

Др Александар МОЈАШЕВИЋ 53
СТРАТЕШКЕ ТУЖБЕ ПРОТИВ УЧЕШЋА ЈАВНОСТИ:
„ТИХИ УБИЦА ДЕМОКРАТИЈЕ“ – КОМПАРАТИВНЕ СТУДИЈЕ
СЛУЧАЈА STRATEGIC LAWSUITS AGAINST PUBLIC
PARTICIPATION: THE „SILENT KILLER OF DEMOCRACY“ –
COMPARATIVE CASE STUDIES

Др Јелена ЋЕРАНИЋ ПЕРИШИЋ 55
ДИФЕРЕНЦИРАНА ИНТЕГРАЦИЈА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ
И ДИНАМИКА САВРЕМЕНИХ ПРАВНИХ ПОРЕДАКА
DIFFERENTIATION INTEGRATION IN THE EUROPEAN UNION
AND THE DYNAMICS OF MODERN LEGAL ORDER

Др Љубиша ДАБИЋ 57
ОДГОВОРНОСТ У ОБЛАСТИ ДРЖАВНЕ РЕВИЗИЈЕ
RESPONSIBILITY IN THE FIELD OF STATE AUDIT

Др Слободан ОРЛОВИЋ 59
ОД УСТАВНОГ ПОЈМА ДО НАДЛЕЖНОСТИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ
FROM THE CONSTITUTIONAL TERM TO THE JURISDICTION
OF LOCAL SELF-GOVERNMENT

Todor KALAMATIEV Ph.D., Nikola MURDZEV THE ROLE OF DIGITAL TOOLS IN EXERCISING THE RIGHT TO ANNUAL LEAVE IN THE EMPLOYMENT RELATIONSHIP УЛОГА ДИГИТАЛНИХ АЛАТА ПРЕМА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА НА ГОДИШЊИ ОДМОР У РАДНОМ ОДНОСУ	61
Др Бојан БОЈАНИЋ ПАРЛАМЕНТАРНИ ИНКОМПАТИБИЛИТЕТ У КОНТЕКСТУ САВРЕМЕНОГ СРПСКОГ ПАРАЛАМЕНТАРИЗМА PARLIAMENTARY INCOMPATIBILITY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY SERBIAN PARLIAMENTARISM	63
Др Јелена ВОЈИНОВИЋ КОСТИЋ ЗАКОН О ЈЕЗИКУ- ИЗМЕЂУ ОПРАВДАНОСТИ И НЕОПХОДНОСТИ LANGUAGE LAW - BETWEEN JUSTIFICATION AND NECESSITY	67
Milica KOLAKOVIĆ VOJVIĆ Ph.D., Momir JAUKOVIĆ STRATEGIC APPROACH TO THE JUDICIAL REFORM IN MONTENEGRO: THE CURRENT STATE OF PLAY AND A WAY FORWARD СТРАТЕШКИ ПРИСТУП РЕФОРМИ ПРАВОСУЂА У ЦРНОЈ ГОРИ: ТРЕНУТНО СТАЊЕ И БУДУЋИ ПРАВЦИ	69
Др Милош СТАНИЋ УТИЦАЈ ПОЛИТИЧКИХ СТРАНАКА НА РЕДЕФИНИСАЊЕ КОНЦЕПТА ПОДЕЛЕ ВЛАСТИ У НАШЕ ДОБА THE INFLUENCE OF POLITICAL PARTIES ON THE REDEFINITION OF THE CONCEPT OF SEPARATION OF POWERS IN OUR TIME	71
Др Александар АНТИЋ РАДНОПРАВНИ ПОЛОЖАЈ САРАДНИКА НА ВИСОКОШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ LABOR LAW POSITION OF ASSOCIATES AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA	73
Vladimir MIKIĆ Ph.D. CONSTITUTIONAL LIMITATIONS OF SOVEREIGNTY IMPOSED BY FOREIGN POWERS AFTER THE SECOND WORLD WAR УСТАВНА ОГРАНИЧЕЊА СУВЕРЕНОСТИ НАМЕТНУТА ОД СТРАНЕ ИНОСТРАНИХ СИЛА НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА	75

Др Драгана ДАБИЋ ПРЕДЛОЗИ ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ РЕГУЛАТОРНОГ ОКВИРА ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ ПЛАНУ PROPOSALS FOR ESTABLISHING INTERNATIONAL REGULATORY FRAMEWORK ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE	77
Dragan ĐAKIĆ Ph.D. ACCOUNTABILITY FOR HUMAN RIGHTS VIOLATIONS WITHIN AN INTERNATIONAL ORGANIZATION: THE CASE OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY AND OFFICE OF A HIGH REPRESENTATIVE ОДГОВОРНОСТ ЗА КРШЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА У МЕЂУНАРОДНОЈ ОРГАНИЗАЦИЈИ: СЛУЧАЈ ФЕДЕРАЛНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ И КАНЦЕЛАРИЈЕ ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА	79
Др Ивица ЛАЗОВИЋ ПРОПИСИ О ДУЖНОЈ ПАЖЊИ У ЛАНЦИМА СНАБДЕВАЊА И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ПОЛОЖАЈ РАДНИКА REGULATIONS ON DUE DILIGENCE IN SUPPLY CHAINS AND THEIR IMPACT ON WORKERS POSITION	83
Dr Đorđe RADOVANOVIĆ IN THE WHIRLPOOL OF ALBANIAN VIOLENCE: FROM THE 'BRUSSELS PEACE PROJECT' TO ETHNIC ENGINEERING OF THE SERBS У ВРТЛОГУ АЛБАНСКОГ НАСИЉА ОД БРИСЕЛСКОГ МИРОВОНОГ ПРОЈЕКТА ДО ЕТНИЧКОГ ИНЖЕЊЕРИНГА НАД СРБИМА	85
Анђела НИЋИФОРОВИЋ УСЛОВИ ЗА ИЗБОР СУДИЈА УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ CONDITIONS FOR ELECTION OF JUDGES OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF SERBIA	87
Милица МИЋОВИЋ ТРАНЗИЦИЈА КА ЗЕЛЕНОЈ ЕКОНОМИЈИ И ПРОМЕНЕ НА ТРЖИШТУ РАДА TRANSITION TO GREEN ECONOMY AND LABOUR MARKET CHANGES	89

Стефан РАДОЈЧИЋ, Зоран ВУДРАН 91
УТИЦАЈ ПРЕСУДА ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА У
ПРЕДМЕТИМА AL- JEDDA И AL-SKEINI НА РАЗВОЈ И
МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ КОНЦЕПТА
ЕКСТРАТЕРИТОРИЈАЛНЕ ЈУРИСДИКЦИОНЕ ВЕЗЕ
THE IMPACT OF THE ECHR'S JUDGMENTS IN AL-JEDDA AND
AL-SKEINI ON DEVELOPMENT AND APPLICATION
POSSIBILITIES OF THE CONCEPT OF
EXTRATERRITORIAL JURISDICTIONAL LINK

Милош ДЕНОВИЋ 93
ОБЛИЦИ ЗАШТИТЕ ПРАВА ГРАЂАНА ПРЕД ПОВЕРЕНИКОМ
ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ
ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ
FACETS OF PROTECTING CITIZENS RIGHTS BEFORE
THE COMMISSIONER FOR INFORMATION OF PUBLIC
IMPORTANCE AND PERSONAL DATA PROTECTION

Тијана КОВАЧЕВИЋ 95
ЗАШТИТА ОД ВЕРСКЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА МЕСТУ РАДА
PROTECTION FROM RELIGIOUS DISCRIMINATION IN THE
WORKPLACE

Јована УТВИЋ 97
ЗНАЧАЈ СТРАТЕГИЈЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗА
СПОЉНУ ПОЛИТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ
THE SIGNIFICANCE OF THE NATIONAL SECURITY STRATEGY
FOR THE FOREIGN POLICY OF THE REPUBLIC OF SERBIA

**КРИВИЧНОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ
CRIMINAL LAW SCIENTIFIC FIELD**

Академик др Миодраг Н. СИМОВИЋ, др Владимир М. СИМОВИЋ 99
ОДМЈЕРАВАЊЕ КАЗНЕ У САВРЕМЕНОМ КРИВИЧНОМ
ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ
DETERMINING OF SENTENCE IN THE CONTEMPORARY
CRIMINAL LAW OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Branko LEŠTANIN, Željko NIKAČ Ph.D. CRIMINAL LAW PROTECTION OF PRIVATE SECURITY OFFICERS IN SERBIA КРИВИЧНОПРАВНА ЗАШТИТА СЛУЖБЕНИКА ПРИВАТНЕ БЕЗБЕДНОСТИ У СРБИЈИ	101
Др Дарко ДИМОВСКИ САВРЕМЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И КРИМИНАЛИТЕТ MODERN TECHNOLOGIES AND CRIMINALITY	103
Др Драган БЛАГИЋ ИМОВИНСКИ ДЕЛИКТИ У ЗАКОНИКУ ЦАРА ДУШАНА PROPERTY OFFENSES IN THE CODE OF EMPEROR DUSAN	105
Др Здравко ГРУЈИЋ ДИГИТАЛНИ ИДЕНТИТЕТ ИЗВРШИОЦА И ОСТВАРИВАЊЕ СВРХЕ КАЖЊАВАЊА DIGITAL IDENTITY OF THE PERPETRATOR AND ACHIEVING THE PURPOSE OF PUNISHMENT	107
Др Милица КОВАЧЕВИЋ, др Бранислава ПОПОВИЋ ЋИТИЋ, Лидија БУКВИЋ РОДИТЕЉСТВО И ЗАТВОР PARENTING AND PRISON	109
Др Иван МИЛИЋ, Остоја КАЛАБА ПРЕКРШАЈНА ОДГОВОРНОСТ И КАЗНЕ ЗА КРШЕЊЕ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ MISDEMEANOR LIABILITY AND PENALTIES FOR VIOLATION OF THE LAW ON PERSONAL DATA PROTECTION	111
Olga TEŠOVIĆ Ph.D. INTEGRATING GENDER-BASED VIOLENCE EXPERTISE IN SERBIAN PROBATION SERVICE: A COMPARATIVE EUROPEAN PERSPECTIVE ИНТЕГРАЦИЈА СТРУЧНОСТИ ЗА РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ У ПРОБАЦИОНОЈ СЛУЖБИ У СРБИЈИ: КОМПАРАТИВНА ЕВРОПСКА ПЕРСПЕКТИВА	113

Дарко КОТЕСКИ „ <i>NE BIS IN IDEM</i> “ У САВРЕМЕНОМ МАКЕДОНСКОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ “ <i>NE BIS IN IDEM</i> “ IN CONTEMPORARY MACEDONIAN CRIMINAL LEGISLATION	115
Стефан ГАЈИЋ ЗАТВОРЕНИЦИ ИЗ ДАНСКЕ НА ИЗДРЖАВАЊУ КАЗНЕ ЗАТВОРА У АП КОСОВО И МЕТОХИЈА PRISONERS FROM DENMARK SERVING PRISON SENTENCES IN THE AUTONOMOUS PROVINCE OF KOSOVO AND МЕТОХИЈА	117
Драгољуб ЈОВАНОВИЋ, др Стојана ЧЕЛЕБИЋ ОДЛОЖЕНО КРИВИЧНО ГОЊЕЊЕ КАО ПРЕВЕНТИВНО ДЕЛОВАЊЕ У СПЕЦИЈАЛНОЈ БОЛНИЦИ ЗА БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ НЕКАД И САДА DEFERRED PROSECUTION AS A PREVENTIVE ACTION IN THE SPECIAL HOSPITAL FOR ADDICTION DISEASES THEN AND NOW	119
Ђорђе МАРЈАНОВИЋ БОРБЕ ЖИВОТИЊА - ПОСЕБАН ОБЛИК КРИВИЧНОГ ДЕЛА УБИСТВО И ЗЛОСТАВЉАЊЕ ЖИВОТИЊА ИЛИ СПОРТ? ANIMAL FIGHTS - SPECIAL FORM OF CRIMINAL OFFENSE KILLING AND WANTON MOLESTING TO ANIMALS AND AS SPORT	121
Милица МАРКОВИЋ НОРМАТИВНИ ИЗАЗОВИ У УПОТРЕБИ ПРИКРИВЕНИХ ИСЛЕДНИКА ПРОТИВ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА NORMATIVE CHALLENGES IN THE USE OF UNDERCOVER INVESTIGATORS AGAINST HUMAN TRAFFICKING	123

ТЕОРИЈСКОПРАВНА И ИСТОРИЈСКОПРАВНА НАУЧНА ОБЛАСТ
LEGAL THEORY AND LEGAL HISTORY SCIENTIFIC FIELD

- Др Станка СТЕПАНОВИЋ, Симеон ПЕТКОВИЋ,
Михаило ДАМЈАНОВИЋ 125
ОДНОС МИЛЕШЕВСКОГ ПРЕПИСА ЗАКОНОПРАВИЛА
СВЕТОГ САВЕ И СКРАЋЕНОГ НОМОКАНОНА КОЈИ СЕ
ЧУВА У НАЦИОНАЛНОЈ БИБЛИОТЕЦИ РУМУНИЈЕ КАО
ИНВЕНТАР БРОЈ 340.
RELATION BETWEEN THE MILESEVA MANUSCRIPT OF
SAINT SAVA AND THE REDUCED NOMOCANON WHICH IS
PRESERVED IN THE NATIONAL LIBRARY OF ROMANIA
AS INVENTORY NUMBERED 340.
- Др Данило РОНЧЕВИЋ, др Мартин МАТИЈАШЕВИЋ, др Дејан КОСТИЋ 127
ДЕРОГАЦИЈА УСТАВА И НАРУШАВАЊЕ ХИЈЕРАРХИЈЕ
ПРАВНИХ АКТА У КРАЉЕВИНИ СХС/ЈУГОСЛАВИЈИ – УРЕДБЕ
КАО НАЧИН ВЛАДАЊА
DEROGATION OF THE CONSTITUTION AND VIOLATION
OF THE HIERARCHY OF LEGAL ACTS IN THE KINGDOM
OF SHS/YUGOSLAVIA-REGULATIONS AS A WAY OF GOVERNMENT
- Др Данијела ПЕТРОВИЋ 129
ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТИ КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА
ECONOMIC EFFECTS OF CLIMATE CHANGES
- Др Сара МИТИЋ 131
ОРГАНСКИ ЗАКОНИ - СРЕДСТВО ДИНАМИКЕ ПРИМЕНЕ
УСТАВА -правноисторијски осврт
ORGANIC LAWS - A TOOL FOR THE DYNAMICS OF APPLYING
THE CONSTITUTION- through the Perspective of Legal History
- Александар МИХАЈЛОВИЋ 133
ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ПРАВА И ДИНАМИКА
САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА
ECONOMIC ANALYSIS OF LAW AND
DYNAMICS OF CONTEMPORARY LEGAL ORDER

Aleksandra MITROVIĆ	135
SOCIOLOGICAL METHOD IN THE DYNAMICS OF LEGAL INTERPRETATION СОЦИОЛОШКИ МЕТОД У ДИНАМИЦИ ПРАВНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ	
Николина СТАНКОВИЋ	137
ПРАВНИ ПОРЕДАК У НОРМАТИВНОМ СМИСЛУ LEGAL ORDER IN THE NORMATIVE SENSE	
Ђорђе СТЕПИЋ	139
ЗАШТИТА ГРОБОВА У СРЕДЊОВЕКОВНОМ СРПСКОМ ПРАВУ, СА ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ЧЛ. 20 ДУШАНОВОГ ЗАКОНИКА PROTECTION OF GRAVES IN RHOMAIAN AND MEDIEVAL SERBIAN LAW, WITH REFERENCE TO ART. 20 OF DUŠAN'S CODE	

РЕЧ УРЕДНИКА EDITOR'S NOTE

Поштовани читаоци,

Међународни научни скуп под називом „Динамика савременог правног поретка“, четрнаести по реду, Правни факултет Универзитета у Приштини организовао је у сарадњи са Институтом за упоредно право и Институтом за криминолошка и социолошка истраживања из Београда.

За учешће на Међународном научном скупу пријавило се укупно седамдесет два аутора из земље и иностранства који су резултате истраживачког рада приказали у педесет шест ауторских и коауторских радова. Дванаест радова објављено је у Тематском зборнику радова на енглеском језику, а двадесет један у Тематском зборнику радова на српском језику. Остали радови, према жељи аутора, биће објављени у Зборнику радова Правног факултета.

Зборник пред Вама садржи сажетке на српском и енглеском језику свих пријављених радова.

Тема скупа, ауторима из земље и иностранства, била је нарочито инспиративна. Кроз суптилну анализу, аутори су читаоцима представили своја размишљања о раскораку који неминовно постоји између динамике друштвених односа и нормативне политике, разлозима због којих се он јавља, али и начинима за његово превазилажење. Искрено верујемо да у условима убрзане глобализације, дигитализације, упитног утицаја вештачке интелигенције, нарочито у пост-КОВИД друштву, објављени текстови имају велики, не само научни, већ и друштвени значај.

Захваљујемо се суорганизаторима скупа, ауторима који су несебично поделили своје идеје, као и рецензентима који су пажљивим читањем допринели да радови појединачно, али и Зборник у целини, добију додатно на квалитету.

Проф. др Срђан Радуловић

Dear readers,

The fourteenth consecutive International Scientific Conference titled "Dynamics of the Modern Legal Order," organized by the Faculty of Law University of Pristina in collaboration with the Institute of Comparative Law and the Institute of Criminological and Sociological Research from Belgrade.

A total of seventy-two authors, both domestic and international, have registered to participate in the International Scientific Conference, presenting the results of their

research in fifty-six authored and co-authored papers. Twelve papers have been published in the Thematic Conference Proceedings in English, while twenty-one are featured in the Thematic Conference Proceedings in Serbian. The remaining papers, as per the authors' preferences, will be published in the Collection of Papers of the Faculty of Law.

The collection before you contains abstracts in both Serbian and English for all submitted papers.

The theme of the conference was particularly inspiring for authors. Through subtle analysis, the authors presented their reflections to the readers on the dissonance inevitably existing between the dynamics of social relations and normative policies, the reasons for its occurrence, and ways to overcome it. We sincerely believe that in the conditions of accelerated globalization, digitalization, the questionable influence of artificial intelligence, especially in the post-COVID society, articles hold significant, not only scientific, but also social importance.

We express our gratitude to the co-organizers of the conference, the authors who generously shared their ideas, and the reviewers who contributed to enhancing the quality of individual papers and the collection as a whole through careful reading.

Prof. Srđan Radulović, Ph.D.

Др Владимир ЧОЛОВИЋ*

ЖИВОТНО ОСИГУРАЊЕ И ИНВЕСТИЦИОНИ ФОНДОВИ

Апстракт

Животно осигурање осим елемената које везујемо искључиво за осигурање, садржи у себи и елемент кредита, као и елемент штедње. Управо елемент штедње омогућава да осигураници, закључењем ове врсте осигурања, учествују у разним добитима и бонусима који се остварују улагањима у одређене делатности, затим рад привредних друштава, куповину акција, итд. На тај начин је животно осигурање повезано са инвестицијама, па се она називају и unit-linked осигурањем. Можемо да кажемо да поједини производи животних осигурања имају карактер инвестиционих фондова. У раду се посвећује пажња развоју unit-linked осигурања, чији настанак везујемо за XVIII век и Енглеску. Затим, у раду се говори уопште о инвестиционим фондовима, а нарочито о инвестиционом елементу у животним осигурањима. Исто тако, у раду се говори и о врстама тих осигурања, односно разликују се капитални производи осигурања у оквиру животних осигурања, као и производи животних осигурања који су везани за инвестиционе фондове. Аутор се осврће и на улогу осигуравајућих друштава као институционалних инвеститора. Та улога се састоји у адекватном пласману средстава прикупљених продајом животних осигурања. Такође, аутор анализира и регулисање ове материје у Републици Србији. Најзад, кратко се помињу и поједине карактеристике пензионих фондова, који у себи садрже и поједине елементе инвестиционих фондова.

Кључне речи: животна осигурања, инвестициони фонд, осигуравајућа друштва, премија осигурања, пензиони фонд.

---

* Редовни професор, научни саветник, Универзитет Унион, Правни факултет, Република Србија, vladimir.colovic@pravnikafakultet.edu.rs, ORCID: 0000-0002-2016-1085.

Vladimir ČOLOVIĆ, Ph.D.

Full Professor, Principal Research Fellow, Union University, Faculty of Law, Republic of Serbia, vladimir.colovic@pravnofakultet.edu.rs

ORCID 0000-0002-2016-1085

LIFE INSURANCE AND INVESTMENT FUNDS

Summary

Life insurance, apart from the elements that we connect exclusively with insurance, also contains an element of credit, as well as an element of savings. It is precisely the element of savings that allows the insured, by concluding this type of insurance, to participate in various profits and bonuses that are realized by investing in certain activities, then in the work of companies, buying shares, etc. In this way, life insurance is linked to investments, so they are also called unit-linked insurance. We can say that certain life insurance products have the character of investment funds. The paper pays attention to the development of unit-linked insurance, which origin we associate with the 18th century and England. Then, in the paper author talks about investment funds in general, and especially about the investment element in life insurance. Also, the paper also talks about the types of these insurances, i.e. capital insurance products are distinguished within life insurance, as well as life insurance products that are related to investment funds. The author also looks at the role of insurance companies as institutional investors. That role consists in the adequate placement of funds collected through the sale of life insurance. Also, the author analyzes the regulation of this matter in the Republic of Serbia. Finally, certain characteristics of pension funds are briefly mentioned, which also contain certain elements of investment funds.

Key words: life insurance, investment fund, insurance companies, insurance premium, pension fund.

Др Гордана СТАНКОВИЋ*

Др Владимир БОРАНИЈАШЕВИЋ**

СТРАНКА У ФУНКЦИОНАЛНОМ СМИСЛУ У ПАРНИЧНОМ ПОСТУПКУ

Апстракт

Грађанска субјективна права која уживају правну заштиту ако су повређена, оспорена или угрожена не штите се противно вољи њиховог титулара због њихове диспозитивне природе. Изузетно, посебним прописима предвиђено је да неко ко није субјект правног односа у коме је настао спор може да покрене парнични поступак у циљу заштите туђих субјективних права и у том случају у теорији процесног права говори се о функционалном појму странке која парницу води у своје име али у туђем интересу. Улогу странке у функционалном смислу могу да имају одређена лица као и законом одређени државни органи којима је законом призната активна процесна легитимација, али и страначка и парнична способност јер нису лица у праву. Аутори у раду посебно анализирају релативно нова законска решења која предвиђају странке у функционалном смислу у појединим посебним парничним поступцима у којима су предвиђени посебни, додатни услови за њихов приступ суду.

Кључне речи: грађанско субјективно право, парнични поступак, парнична странка, странка у функционалном смислу, представник синдиката запослених, повереник за заштиту равноправности.

---

* Редовни професор у пензији, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Република Србија, gordanastankovic10@gmail.com.

** Редовни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, vladimir.boranjasevic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-7010-2991.

Gordana STANKOVIĆ, Ph.D.

Full Professor (Retired), University of Niš, Faculty of Law, Republic of Serbia,
gordanastankovic10@gmail.com.

Vladimir BORANIJAŠEVIĆ, Ph.D.

Full Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of
Serbia, vladimir.boranjasevic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0001-7010-2991

A PARTY IN A FUNCTIONAL SENSE IN CIVIL PROCEEDINGS

Summary

Legal subjects are holders of various and numerous civil subjective rights guaranteed and acknowledged to them by the rules of material civil law. If civil subjective rights under the legal protection are violated, contested, or jeopardized, they are not protected contrary to the will of their holder due to their disposition nature. Exceptionally, special regulations state that a person who is not a subject of a legal relation in which a dispute originated may initiate civil proceedings with the aim of protection of someone else's subjective rights, and in this case, in the theory of civil law, the functional notion of a party who conducts a lawsuit on their behalf but in the interest of someone else is mentioned. Certain people and legally designated state authorities to whom an active procedural legitimacy has been acknowledged may have a role of a party in a functional sense.

The authors in the paper point out the notion of a party in a functional sense and emphasize the situations in which the law offers a possibility for a person or state authority which is not a subject of a legal relation to initiate civil proceedings with the aim of protection of someone else's subjective rights. Special attention was devoted to the representative of the employee union and the commissioner for protection of equality as parties in a functional sense in certain specific civil procedures, whose access to court is conditioned by fulfilment of specific conditions regulated by law.

Key words: civil subjective law, civil proceedings, a party in a functional sense, the commissioner for protection of equality, the representative of the employee union.

Tina PRZHESKA, Ph.D.

Full Professor, University “Ss. Cyril and Methodius” in Skopje, Faculty of Law Iustinianus Primus, Republic of North Macedonia, t.przeska@pf.ukim.edu.mk
ORCID 0000-0002-3476-2789

Tea LALEVSKA, LL.M.

Teaching Assistant, University “Ss. Cyril and Methodius” in Skopje, Faculty of Law Iustinianus Primus, Republic of North Macedonia, t.lalevska@pf.ukim.edu.mk
ORCID 0009-0000-8899-0958

THE LEGAL NATURE OF THE REAL BURDEN IN CONTEMPORARY LEGAL SYSTEMS

Summary

The real burden is regulated by the contemporary legal systems as a right that enables its holder to demand the fulfilment of certain obligations from the owner of a particular real estate encumbered with the real burden. As a result of this particular content of the real burden, scholars have adopted different opinions on the matter concerning the legal nature of real burdens. Some scholars hold the opinion that the legal nature of the real burdens is unclear and borders between an obligation and a *right in rem*. Others consider the real burdens as a *right in rem* since it exists as an encumbrance on real estate. There are also scholars who consider real burdens to be obligations between two parties that affect the value of a certain real estate.

This paper aims to examine the legal nature of real burdens from a legislative standpoint by examining the manner of regulation and characteristics of real burdens in contemporary legal systems in Europe.

Key words: property law, real burdens, rights in rem, obligations.

Др Тина ПРЖЕСКА*
Теа ЛАЛЕВСКА**

ПРАВНА ПРИРОДА РЕАЛНОГ ТЕРЕТА У САВРЕМЕНИМ ПРАВНИМ СИСТЕМИМА

Апстракт

Реални терет је у савременим правним системима уређен као право које омогућава његовом носиоцу да од власника одређене непокретности оптерећене реалним теретом захтева испуњење одређених обавеза. Као резултат овог специфичног садржаја реалног терета, научници су усвојили различита мишљења о питању правне природе реалних терета. Неки научници сматрају да је правна природа реалног терета нејасна и да се граничи између обавезе и стварног права. Други сматрају реални терет стварним правом јер представља терет на непокретности. Постоје и научници који реалним теретима сматрају за обавезе две стране која утиче на вредност одређене некретнине.

Овај рад има за циљ да са законодавног становишта испита правну природу реалних терета кроз испитивање начина регулисања и карактеристика реалних терета у савременим правним системима у Европи.

Кључне речи: имовинско право, реални терети, стварна права, облигације.

---

* Редовни професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу, Правни факултет „Јустинијан Први“, Република Северна Македонија, t.przeska@pf.ukim.edu.mk, ORCID: 0000-0002-3476-2789.

** Асистент, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу, Правни факултет „Јустинијан Први“, Република Северна Македонија, t.lalevska@pf.ukim.edu.mk, ORCID: 0009-0000-8899-0958.

Srdan RADULOVIĆ, Ph.D.

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law,
Republic of Serbia, srdjan.radulovic@pr.ac.rs
ORCID 0000-0001-9347-3031.

BITCOIN – ALTERNATIVE WAYS TO LESSEN THE VOLATILITY

Summary

Bitcoin reorganized the global financial environment, and gave it a new quality. Consequently, entirely new cluster of legal problems was created. Although very heterogeneous, these problems have the same source: extreme volatility of cryptocurrency market and apparent lack of experience of the participants.

It seems that cryptocurrencies are immune to the general regulation, and in the absence of adequate regulation model, “private law” interventions seem suitable to prevent negative effects of volatility or at least to minimize the possibility of the associated risks actually materializing.

In this article we present and analyse three, as we see it, most prominent models that contractual parties can use for that purposes. This article is product of ongoing multiphase theoretical and empirical research based primarily, but not limited to them, on different techniques of analytical and comparative normative method. This article is sequel on previous, and introduction to following article on these topics.

Key words: Cryptocurrencies, Bitcoin, Cryptocurrency clauses, Smart contracts, Volatility.

Др Срђан РАДУЛОВИЋ*

БИТКОИН –АЛТЕРНАТИВНИ НАЧИНИ ЗА УМАЊЕЊЕ ВОЛАТИЛНОСТИ

Апстракт

Биткоин, али и каснији пројекти, реорганизовали су глобално финансијско окружење. Дали су му нови квалитет. Последично, међутим, отворили су нови кластер правних питања. Ови проблеми врло су хетерогени. Међутим, уз неопходну дозу генерализације, проблеми везани за криптовалутно пословање, непосредно или посредно, имају исти узрок, а то су комбинација изражене волатилности криптовалутног тржишта и још израженијег неискуства учесника на њему.

Делује као да су криптовалуте комплетно су имуне на опште правне норме. Но, у недостатку адекватног регулаторног модела, „приватноправне интервенције“ могу допринети превенцији негативних ефеката волатилности или барем смањења могућности да до реализације повезаних ризика дође.

У овом чланку представљамо и анализирамо три модела који, према нашем мишљењу, имају највећи потенцијал у изнетом смислу. Рад је резултат текућег вишефазног теоријско-емпиријског истраживања заснованог примарно, али не и искључиво, на техникама аналитичког и компаративног нормативног метода. У том контексту, рад је наставак на претходне, а увод у наредне радове који произлазе из овог истраживања.

Кључне речи: Криптовалуте, Биткоин, Криптовалутне клаузуле, Паметни уговори, Волатилност.

---

* Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, srdjan.radulovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-9347-3031.

Др Урош ЗДРАВКОВИЋ*

ПРАВО НА РАСКИД УСЛЕД
АНТИЦИПАТИВНЕ ПОВРЕДЕ УГОВОРА
О МЕЂУНАРОДНОЈ ПРОДАЈИ РОБЕ

Апстракт

Овај рад обрађује једну од значајних тема из области Права међународне продаје робе. Циљ истраживања је да се заинтересованој јавности презентују услови за раскид уговора о међународној продаји робе услед повреде уговора пре доспећа (претпостављена или антиципативна повреда уговора). У раду се анализирају одговарајуће норме Конвенције УН о уговорима о међународној продаји робе, затим релевантна судска и арбитражна пракса, као и ставови доктрине. Право на раскид због антиципативне повреде уговора о међународној продаји робе подложно је рестриктивном тумачењу: поверилац може раскинути уговор уколико пре рока за извршење обавезе постане јасно да ће дужник учинити битну повреду уговора. Притом, поверилац је дужан, уколико му расположиво време допушта, да обавести дужника о својој намери да раскине уговор, и тако омогући дужнику да пружи довољно обезбеђење да ће извршити обавезу. Поменута Конвенција на посебан начин уређује и право на раскид услед антиципативне повреде уговора са узастопним испорукама.

Кључне речи: Право међународне продаје робе, Бечка конвенција, антиципативна повреда уговора, раскид уговора.

---

* Ванредни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Република Србија, uros@prafak.ni.ac.rs, ORCID: 0000-0002-2581-0195.

Uroš ZDRAVKOVIĆ, Ph.D.

Associate Professor, University of Niš, Faculty of Law, Republic of Serbia,
uros@prafak.ni.ac.rs

ORCID 0000-0002-2581-0195

THE RIGHT TO AVOID IN THE CASE
OF ANTICIPATORY BREACH OF THE
CONTRACT OF INTERNATIONAL SALE OF GOODS

Summary

This paper deals with one of the important topics in the field of the Law on international sale of goods. The goal of the research is to present to the interested public the conditions for terminating the contract on the international sale of goods due to the breach of the contract before the due date (presumed or anticipatory breach of the contract). The paper analyzes the relevant norms of the UN Convention on Contracts for the International Sale of Goods, then the relevant court and arbitration practice, as well as the views of the doctrine. The right to terminate due to anticipatory breach of the contract on the international sale of goods is subject to a restrictive interpretation: the creditor may terminate the contract if it becomes clear before the deadline for the performance of the obligation that the debtor will commit a substantive breach of the contract. At the same time, the creditor is obliged, if the available time allows, to inform the debtor of his intention to terminate the contract, and thus enable the debtor to provide adequate assurance of his performance. In a special way, the aforementioned Convention also regulates the right to termination due to anticipatory breach of the instalment contract.

Key words: Law on international sale of goods, CISG, Anticipatory breach of contract, Avoidance of the contract.

Др Дарија МАРТИНОВ*

САВРЕМЕНО РЕГУЛИСАЊЕ ИНСТИТУТА ИЗМЕНЕ ИЛИ РАСКИДА УГОВОРА ЗБОГ ПРОМЕЊЕНИХ ОКОЛНОСТИ У ПОЈЕДИНИМ ЗЕМЉАМА ЕВРОПЕ

Апстракт

У овом раду ћемо најпре објаснити значај института измене или раскида уговора због промењених околности, који се битни правни принципи и начела њиме штите. Потом ћемо приказати на један сумаран али прегледан начин како је наведени институт регулисан у савременом праву појединих европских земаља. Иако ће фокус бити на земљама са модерним, развијеним, демократским правним системима који по правилу имају знатан утицај на правне системе не само околних земаља, већ и свих оних који су традиционално и историјски развијали по угледу на њихове, попут Немачке, Француске, Италије, осврнућемо се и на државе које су припадале тзв. „источном блоку“ у којима је доминирала планска привреда а слобода уговарања била знатно ограничена. Како би се стекла целовитија слика правне регулације овог значајног института облигационог права не само у правним системима европско-континенталног, већ и у правним системима англосаксонског типа, анализираћемо и правни положај клаузуле *rebus sic stantibus* у енглеском уговорном праву. Напоследку ћемо изнети наше закључке о тренутној регулативи овог инструмента заштите еквивалентности узајамних давања уговорних страна на европском тлу, као и предвиђања о његовој даљој еволуцији и евентуалној унификацији начина на који је предвиђен у правним системима широм нашег континента.

Кључне речи: промењене околности, *rebus sic stantibus*, раскид уговора, измена уговора, европско право.

---

* Доцент, Универзитет Сингидунум, Република Србија, dmartinov@singidunum.ac.rs, ORCID: 0000-0001-7435-7326.

Darija MARTINOV, Ph.D.

Assistant Professor, Singidunum University, Republic of Serbia,

dmartinov@singidunum.ac.rs

ORCID 0000-0001-7435-7326

CONTEMPORARY REGULATION OF REBUS SIC STANTIBUS CLAUSULA IN SELECT EUROPEAN COUNTRIES

Summary

In this paper, we will first explain the importance of the *rebus sic stantibus* clausula in the contract law. We will then present, in a summarized yet comprehensive manner, how has this legal institution been regulated in contemporary law in select European countries. Although the main focus will be on countries with modern, developed, democratic legal systems such as the ones existing in Germany, France, and Italy, we will also look at states that belonged to the so-called "Eastern Bloc", with planned economies and significantly limited freedom of contract. To paint a more accurate picture of the legal regulation of this doctrine, our research will touch upon not only the European-continental legal systems but also one of the Anglo-Saxon ones – ergo, we will analyze the legal position of the *rebus sic stantibus* clausula in English contract law. Lastly, we will present our conclusions about the current regulation of this legal instrument for protecting the equivalence of mutual contributions by contractual parties in Europe. We will conclude this paper with certain predictions about the further evolution and potential unification of the ways *rebus sic stantibus* clausula is envisaged in legal systems across our continent.

Key words: changed circumstances, *rebus sic stantibus*, contract termination, contract modification, European law.

Др Душко ЧЕЛИЋ*

ПРАВО НА ДОМ КАО ПРАВО "ЈАЧЕ" ОД ПРАВА СВОЈИНЕ

Апстракт

Рад је посвећен, недавно преминулој Лепосави Стојановић, једној од последњих Српкиња у Приштини, чија је животна судбина "бескућнице", парадигма судбине преосталих Срба у Приштини након 10. јуна 1999. године.

На међународном и националном нивоу не постоји појмовно одређење права на дом. Могли би смо рећи да дом чини одређен простор у коме се одвија приватни и породични живот. Реч је о простору са којим је одређено лице остварило довољно јаку и трајну повезаност, без обзира да ли борави у њему законито или не, као и без обзира да ли користи те просторије у својству власника, закупца, каквог другог права, чак и без обзира да ли постоји пуноважан правни основ и да ли постоји законита државина. Да би се одређени простор сматрао домом, постојање својине није неопходно, са друге стране, својина, уколико постоји, није сама по себи довољан основ за пружање заштите по овом основу односно није довољан услов за тврдњу да постоји довољна и трајна повезаност. Право на дом је као људско право зајемчено чл. 8. Европске конвенције о људским правима а према пракси Европског суда за људска права. "Дом" је аутономни концепт, што значи да његова садржина није везана за дефиницију и садржину дома из било ког националног законодавства. Европски суд за људска права је у јудикатури развио је сопствену концепцију појма дом, придајући му специфичан домаћај и значење.

Право својине, као најшире и „најапсолутније“ стварно право, може бити ограничено правом на дом, односно, право на дом под одређеним условима може бити супротстављиво праву својине. Са продирањем идеја морализације и социјализације права, уочљива је наклоњеност судске праксе праву на дом, и то нарочито онда када су у питању рањиве категорије становништва. Право на очување дома се штити и у Србији, мада у Уставу не постоји посебна одредба којом се то право јемчи, нити постоји законско појмовно одређење права на дом. Истина, поједина законска решења посредно штите право на дом (државинска заштита, заштита права на дом детета и родитеља који врши родитељско право, забрана принудног извршења на непокретности намењеној становању извршног дужника и чланова његове породице, итд.). Ипак, судови се у таквим околностима позивају и на уставне норме које се односе на друга људска права или непосредно примењују чл. 8 ЕКЉП.

---

* Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, dusko.celic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-6534-7844.

У раду покушавамо да укажемо на оправданост супротстављивости права на дом праву својине, односно на давању првенства заштити права на дом у односу на заштиту права својине.

Кључне речи: Лепосава Стојановић. - Право на дом. – Право својине. – Супротстављивост права на дом праву својине.

Duško ČELIĆ , PhD.

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, dusko.celic@pr.ac.rs
ORCID 0000-0002-6534-7844

THE RIGHT TO HOME AS A RIGHT "STRONGER" THAN THE RIGHT TO PROPERTY

Summary

This paper is dedicated to the recently deceased Leposava Stojanović, one of the last Serbian women in Pristina, whose fate in life, as a „homeless person”, is a paradigm of the fate of the remaining Serbs in Pristina after June 10, 1999.

At the international and national level, there is no conceptual definition of the right to a home. We could say that the home is a certain space where private and family life takes place. It is about a space with which a certain person has achieved a sufficiently strong and permanent connection, regardless of whether he resides in it legally or not, as well as regardless of whether he uses those premises in the capacity of owner, tenant, or any other right, even regardless whether there is a valid legal basis and whether there is a legitimate state. In order for a certain space to be considered a home, the existence of property is not necessary, on the other hand, property, if it exists, is not in itself a sufficient basis for providing protection on this basis, that is, it is not a sufficient condition for the claim that there is a sufficient and permanent connection. The right to a home is a human right guaranteed by Art. 8 of the European Convention on Human Rights and according to the practice of the European Court of Human Rights. "Home" is an autonomous concept, which means that its content is not related to the definition and content of home from any national legislation. The European Court of Human Rights has developed its own conception of the concept of home in its jurisprudence, giving it a specific scope and meaning.

The right to property, as the broadest and most "absolute" real right, can be limited by the right to a home, that is, the right to a home under certain conditions can be opposed to the right to property. With the penetration of the ideas of moralization and socialization of rights, it is noticeable that judicial practice favors the right to a home, especially when it comes to vulnerable categories of the population. The right to preserve one's home is also protected in Serbia, although there is no special provision in the Constitution guaranteeing that right, nor is there a legal definition of the right to a home. True, certain legal solutions indirectly protect the right to a home (state protection, protection of the right to a home of a child and a parent exercising parental rights, prohibition of forced execution on real estate intended for the residence of the debtor and his family members, etc.). Nevertheless, in such circumstances, the courts also refer to constitutional norms that refer to other human rights or directly apply Art. 8 ECHR.

In the paper, we try to point out the justification of the opposition of the right to a home to the right to property, that is, to give priority to the protection of the right to a home in relation to the protection of property rights.

Key words: Leposava Stojanović. - The right to a home. - Property rights. - Opposability of the right to a home to the right to property.

Mirjana GLINTIĆ, Ph.D.

Research Associate, Institute of Comparative Law, Belgrade, Republic of Serbia,

m.glintic@iup.rs

ORCID 0000-0001-8551-4999

THE IMPACT OF DIGITALIZATION ON INSURANCE CONTRACT AND INSURED'S RIGHTS

Summary

The author examines the legal implications of using digital technologies in insurance law in the context of protection of insured's right as a weaker contractual party. The central part of the paper is dedicated to the process of personalization, i.e., the possibility of offering insurance cover that fully corresponds to the needs and profile of the insured, based on data obtained by the insurer while using digital technologies. However, since this process contradicts some of the basic principles of insurance industry, the question arises regarding the protection of the insured's rights when the personalization has not been conducted adequately, and thus the premium and cover do not meet the needs of the insured that motivated him to conclude an insurance contract in the first place. Comparative legal analysis shows that this issue is still not regulated, indicating that provisions of consumer protection regulations must be applied. This is also the case with the legislation of the Republic of Serbia, where certain answers can be found in the Consumer Protection Law and in the Law on Contract and Torts.

Key words: insurance, personalization, consumer protection, premium, cover.

Др Мирјана ГЛИНТИЋ*

УТИЦАЈ ДИГИТАЛИЗАЦИЈЕ НА УГОВОР О ОСИГУРАЊУ И ПРАВА ОСИГУРАНИКА

Апстракт

Ауторка анализира правне последице коришћења дигиталних технологија у праву осигурања у контексту заштите положаја осигураника као слабије уговорне стране. Централни део рада посвећен је поступку персонализације, односно могућности понуде уговора о осигурању које у потпуности одговара потребама и профилу осигураника, а подаци о којима су добијени коришћењем управо дигиталних технологија. Међутим, с обзиром да је наведени поступак у супротности са неким од основних начела делатности осигурања, јавља се питање могућности заштите осигурања у случајевима када поступак персонализације није спроведен на адекватан начин и када тако одређена премија и покриће не одговарају потребама осигураника које су га и мотивисале на закључење уговора о осигурању. Упоредноправна анализа показује да наведено питање још увек није засебно регулисано, што указује да се примењују одредбе прописа о заштити потрошача. Такав је случај и у законодавству Републике Србије, где би се одређени одговори могли пронаћи у Закону о заштити потрошача.

Кључне речи: осигурање, персонализација, заштита потрошача, премија, покриће.

---

* Научни сарадник, Институт за упоредно право, Београд, Република Србија, m.glintic@iup.rs, ORCID: 0000-0001-8551-4999.

Anita JANKOVIĆ, Ph.D.

Senior Language Instructor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Philosophy, Department of English Language and Literature, Republic of Serbia, anita.jankovic@pr.ac.rs

ORCID: 0000-0001-9161-1883

Sladana RADOMIROVIĆ

MA student, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Philosophy, Republic of Serbia, sladjana.radomirovic@pr.ac.rs

LECTURERS' AWARENESS OF LEGAL ISSUES IN THE DIGITAL LANDSCAPE OF HIGHER EDUCATION

Summary

In today's higher education environment, the implementation of modern technologies becomes an integral part of the educational process. This research focuses on the legal aspects of pedagogy and teaching methodology, particularly in the context of learning and teaching in virtual space. Key themes encompass privacy and security issues, analyzing how information about students is collected and used in the context of online teaching. Additionally, it explores the legal responsibility of lecturers in virtual environments, including relationships with students, content sharing, and online interaction security. The right of students to access technology is also examined, considering legal norms that either support or restrict students' access to technological resources. Finally, legislation on copyright in a digital context is analyzed.

The study aims to examine the level of awareness among lecturers in higher education about these key legal issues in teaching practice by surveying lecturers at the University of Priština in Kosovska Mitrovica. The analysis of results will identify crucial issues and support the understanding of legal implications of digital technology integration to ensure compliance with regulations, protect students' privacy, and ensure high-quality education.

Key words: digital technology; higher education; legal issues; privacy; lecturer responsibility.

Др Анита ЈАНКОВИЋ*
Слађана РАДОМИРОВИЋ**

ИСТРАЖИВАЊЕ СВЕСТИ ПРЕДАВАЧА О ПРАВНИМ ПИТАЊИМА У ДИГИТАЛНОМ ПЕЈЗАЖУ ВИСОКОГ ОБРАЗОВАЊА

Апстракт

У данашњем високообразовном окружењу, примена савремених технологија постаје неизоставан део наставног процеса. Ова истраживачка тачка фокусира се на правне аспекте педагогије и методике наставе, посебно у контексту употребе дигиталне технологије у високом образовању. Кључне теме обухватају питања приватности и сигурности, анализирајући како се информације о студентима прикупљају и користе у оквиру наставе на мрежи. Такође, истражује се правна одговорност наставника у виртуелном окружењу, укључујући односе са студентима, дељење садржаја и сигурност интеракција на мрежи. Проучава се и право студената на приступ технологији, уз разматрање правних норми које подржавају или ограничавају приступ студената технолошким ресурсима. Коначно, анализира се законодавство о ауторским правима у дигиталном контексту.

Студија има за циљ да испита степен свести наставника у високом образовању о овим кључним правним питањима у наставној пракси кроз анкетирање наставника на Универзитету у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици. Анализа резултата ће идентификовати кључна питања и подржати разумевање правних импликација интеграције дигиталне технологије како би се осигурала усклађеност с прописима, заштитила права студената и осигурао високи квалитетног образовања.

Кључне речи: дигитална технологија; високо образовање; правна питања; приватност; одговорност наставника.

---

* Виши лектор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Катедра за енглески језик и књижевност, Република Србија, anita.jankovic@pr.ac.rs ORCID: 0000-0001-9161-1883.

** Мастер студент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Филозофски факултет, Република Србија, sladjana.radomirovic@pr.ac.rs

Др Његослав ЈОВИЋ*

ОДНОС НАЧЕЛА ТЕРИТОРИЈАЛНОСТИ И ИСЦРПЉЕЊА ПАТЕНТА

Апстракт

Патентно право је територијално ограничено. Стављањем у промет производа који је обухваћен патентном заштитом у другим државама, не наступа исцрпљење патента ако је на снази национално исцрпљење патента због начела територијалности.

Исцрпљење патента се све више доводи у везу са спољнотрговинском дјелатношћу. Стављањем производа у промет у који је инкорпорисано заштићено добро интелектуалне својине, субјективно право интелектуалне својине се исцрпљује онда када је носилац патента у држави извоза и у држави увоза исто лице. Ипак, због начела територијалности и због прописаног различитог географског обима исцрпљења патента, постоје проблеми у пракси приликом увоза производа који су обухваћени патентном заштитом.

Кључне речи: начело територијалности, патент, ограничење патента, исцрпљење патента.

---

* Виши асистент, Универзитет у Бањој Луци, Правни факултет, Република Српска, njegoslav.jovic@pr.unibl.org, ORCID: 0000-0002-4472-4866.

Njegoslav JOVIĆ, Ph.D.

Senior Assistant, University of Banja Luka, Faculty of Law, Republic of Srpska,

njegoslav.jovic@pr.unibl.org

ORCID 0000-0002-4472-4866

THE RELATIONSHIP OF THE PRINCIPLE OF TERRITORIALITY AND PATENT EXHAUSTION

Summary

Patent rights are territorially limited. Placing on the market a product that is covered by patent protection in other countries does not result in patent exhaustion if the national patent exhaustion is in force due to the principle of territoriality.

Patent exhaustion is increasingly linked to foreign trade activity. By placing a product on the market in which the protected intellectual property is incorporated, the subjective intellectual property right is exhausted when the patent holder in the country of export and in the country of import is the same person. However, due to the principle of territoriality and due to the prescribed different geographical scope of patent exhaustion, there are problems in practice when importing products that are covered by patent protection.

Key words: principle of territoriality, patent, patent limitation, patent exhaustion.

Даница КАБАШИЋ*

УЛОГА ЈАВНОГ БЕЛЕЖНИКА У ПОРОДИЧНО ИМОВИНСКОМ ПРАВУ

Апстракт

Измене и допуне Закона о јавном бележничтву, које су ступиле на снагу 2015. године, исто када и измене у Породичном закону, донеле су значајне промене у области нормативне делатности јавних бележника, посебно у контексту породично имовинских односа. Јавни бележник је овлашћен на састављање јавних и приватних исправа о одређеном правном послу, у законом одређеној форми, са одговарајућим доказним дејством, заснованим на јавном поверењу и законитости. У овом раду биће презентована улога и надлежност јавног бележника приликом регулисања имовинских односа супружника и ванбрачних партнера, као и родитеља и деце. Увођење и нормирање ове делатности има неоспоран значај, посебно у светлу новина које преносе надлежности са судова на јавне бележнике. Овакве промене не само да олакшавају терет судова, већ и доприносе ефикаснијем поступању, јер су неки поступци и радње сада поједностављени. Циљ овог истраживања је да се анализом норми о надлежностима јавног бележника у области породичног права допринесе разумевању њихове улоге и научној дебати о целисходности законских решења у овој области права.

Кључне речи: јавни бележник, имовински односи, брачни уговор, *ad solemnitatem*, породично право.

---

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, danica.kabasic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0003-4846-5168.

Danica KABAŠIĆ

Teaching Assistant, University of Pristina in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, danica.kabasic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0003-4846-5168

THE ROLE OF THE NOTARY PUBLIC IN FAMILY PROPERTY LAW

Summary

The amendments to the Law on Notary Public, which came into force in 2015, coinciding with the amendments to the Family Law, brought significant changes in the field of regulatory activities of notaries, especially in the context of family property relations. The notary public is authorized to draw up public and private documents about a specific legal transaction, in the form determined by law, with appropriate evidentiary effect, based on public trust and legality. This paper will present the role and jurisdiction of a notary public in regulating property relations between spouses and unmarried partners, as well as between parents and children. The introduction and regulation of this activity have undeniable significance, especially in light of the novelties transferring responsibilities from courts to notaries public. Such changes not only alleviate the burden on courts, but also contribute to more efficient procedures, as some processes and actions are now simplified. The aim of this research is to contribute to the understanding of the role of a notary public in the field of family law by analyzing the norms regarding their jurisdiction. Furthermore, it aims to stimulate scientific debate on the coherence of legal solutions in this area of family law.

Key words: notary public, property relations, marital agreement, ad solemnitatem, family law.

Јована МИЛОВИЋ КУЈУНЦИЋ*

(НЕ)ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА НАСЛЕЂИВАЊА НА ПРОСТОРУ АП КОСОВА И МЕТОХИЈЕ

Апстракт

Сведоци смо својеврсног преседана када је у питању (не)оставривање имовинских права српског народа на простору АП Косова и Метохије. Аутор се у раду посебно осврће на наследна права као њихов саставни део. Ово питање постало је нарочито актуелно након преношења надлежности за спровођење оставинских поступака на Основни суд у Лесковцу, од 2017. године, а по основу Бриселског споразума.

Решења о наслеђивању донета од стране Основног суда у Лесковцу не могу се ни на који начин извршити на простору АП КиМ. Аутор тако настоји да утврди да ли лица српске националности покрећу оставинске поступке поводом непокретне имовине која се налази на простору АП КиМ, а ради стицања права својине и касније продаје непокретне имовине, пред такозваним косовским судовима. Посебна пажња биће усмерена на третирање одлука ових такозваних судова, нарочито оних извршених, од стране Републике Србије једног дана када поново успостави фактичку власт на овом делу своје територије. Аутор настоји да утврди да ли овакве поступке треба третирати као неформалне поступке спровођене између чланова породице без ангажовања суда, те да ли ће то отежати доказивање права својине стеченог по основу наслеђивања кроз пар генерација.

Кључне речи: оставински поступак, решење о наслеђивању, Бриселски споразум, право наслеђивања.

---

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, jovana.milovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-8031-0492.

Jovana MILOVIĆ KUJUNDŽIĆ

Teaching Assistant, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, jovana.milovic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0002-8031-0492

(NON)REALIZATION OF THE RIGHT TO INHERITANCE ON THE TERRITORY OF AP KOSOVO AND METOHIIJA

Summary

We are witnessing a kind of precedent when it comes to the (non)realization of property rights of the Serbian people on the territory of the AP Kosovo and Metohija. The author specifically focuses on inheritance rights as their integral part in this paper. This issue became particularly relevant after the transfer of jurisdiction for conducting inheritance proceedings to the Basic Court in Leskovac, as of 2017, based on the Brussels Agreement.

Decisions on inheritance made by the Basic Court in Leskovac cannot be executed in any way in the territory of AP Kosovo and Metohija. The author seeks to determine whether persons of Serbian nationality initiate inheritance proceedings regarding immovable property located in the territory of AP Kosovo and Metohija, in order to acquire ownership rights and later sell the immovable property, before the so-called Kosovo courts. Special attention will be paid to the treatment of decisions of these so-called courts, especially those that have been executed, by the Republic of Serbia one day when it re-establishes factual control over this part of its territory. The author seeks to determine whether such proceedings should be treated as informal proceedings conducted among family members without court involvement, and whether that will complicate proving ownership rights acquired through inheritance over several generations.

Key words: inheritance proceedings, inheritance decision, Brussels Agreement, right to inheritance.

Кристина САВИЋ*

ПРАВНА РЕГУЛАТИВА НЕОДОБрене УПОТРЕБЕ ПЛАТНИХ КАРТИЦА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Апстракт

У савременом платном промету улога платних картица је мултифункционална услед удобности и лакоће њихове примене. Своју функцију платне картице остварују на различите начине. Користе се као безготовинско средство плаћања роба или услуга, за уплату и подизање новца са банкомата, за трансфер новчаних средстава путем банкомата и добијање информација са банкомата, омогућава плаћање преко интернета, а користи се и као средство кредитирања. Међутим, у пракси може доћи до појављивања различитих видова злоупотребе платних картица. Злоупотребе могу потицати од стране имаоца картице, али и од стране неовлашћеног трећег лица. Рад ће се бавити анализом злоупотребе платне картице у ужем смислу, односно анализом злоупотребе платне картице од стране трећег неовлашћеног лица (неодобрена употреба платне картице), са посебним акцентом на правну регулативу Републике Србије.

Кључне речи: платни промет, платне картице, злоупотреба платне картице, неодобрена употреба платне картице, правна регулатива Републике Србије.

---

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, kristina.savic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-1491-2268.

Kristina SAVIĆ

Teaching Assistant, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, kristina.savic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0002-1491-2268

LEGAL REGIME OF ANAUTHORIZED USAGE OF PAYMENT CARDS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

In modern payment transactions, the role of payment cards is multifunctional, because of their comfort and ease of their application. Payment cards perform their functions in different ways. They can be used as: a non – cash means of payment for goods or services, for paying and withdrawing money from an ATM, for transferring funds through an ATM an obtaining information from an ATM. They also enables payment over the Internet, and they are used as a means of credit and lending of money. However, in practice, different types of unauthorized usage of payment cards may occur. Unauthorized usage can be cause by the card holder, but also by an unauthorized third party (narrow sense of unauthorized usage). The paper will deal with the analysis of usage of payment cards by the third unauthorized party, with a special emphasis on the legal regime of the Republic of Serbia.

Key words: payment transactions, payment cards, unauthorized usage of payment cards, legal regime of the Republic of Serbia.

Јелена ЈОВАНОВИЋ*

ДИНАМИКА САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ СИСТЕМА СА ОСВРТОМ НА АУТОРСКО ПРАВО У ОДНОСУ НА ПРИСТУП ЗНАЊА И СЛОБОДУ ГОВОРА

Апстракт

Настанак ауторског права традиционално се везује за појаву штампарије средином XV века. Први закони о ауторском праву јављају се у XVIII веку. Свој динамичан развој ауторско право дугује развоју технологије за масовну комуникацију. У ситуацији када се појави ново техничко средство за масовну комуникацију које је стварало нове могућности коришћења ауторског дела исто је захтевало правно регулисање овлашћења аутора и начина коришћења ауторског дела. Током осамдесетих година XX века ауторско право суочава се са дигиталном технологијом услед појаве рачунарских програма.

Развој ове гране права је непредвидив јер је условљен развојем комуникационих технологија.

Кључне речи: ауторско право, дигитална технологија, ограничења.

---

* Докторанд, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, Република Србија, adv.j.jovanovic@gmail.com.

Jelena JOVANOVIĆ

Ph.D. Candidate, University in Novi Sad, Faculty of Law, Republic of Serbia,
adv.j.jovanovic@gmail.com

THE DYNAMICS OF THE MODERN LEGAL SYSTEM WITH REFERENCE TO
COPYRIGHT IN RELATION TO ACCESS TO KNOWLEDGE AND FREEDOM OF
SPEECH

Summary

The emergence of copyright is traditionally associated with the appearance of the printing press in the middle of the 15th century. The first copyright laws appeared in the 18th century. It's dynamic development copyright owes to the development of technology for mass communication. In a situation where a new technical tool for mass communication appears which creates new possibility of using the original work, the same requires legal regulation of the author's rights and the way of using the original work. During the 1980s, copyright faced digital technology due to the emergence of computer programs. The development of this branch of law is unpredictable because it is conditioned by the development of communication technologies.

Key words: copyright, digital technology, exceptions.

Др Александар МОЈАШЕВИЋ*

СТРАТЕШКЕ ТУЖБЕ ПРОТИВ УЧЕШЋА ЈАВНОСТИ:
„ТИХИ УБИЦА ДЕМОКРАТИЈЕ“ – КОМПАРАТИВНЕ СТУДИЈЕ СЛУЧАЈА

Апстракт

Предмет анализе у овом раду јесу стратешке тужбе против учешћа јавности (енгл. Strategic lawsuit against public participation – SLAPP). Ове тужбе, као својеврсно средство злоупотребе права на правну заштиту, имају за циљ да застраше критичку јавност, а нарочито новинаре, грађанске активисте, узбуњиваче, припаднике заговарачких група и обичне грађане. Због свог значаја у домену заштите људских права, и нарочито слободе медија и слободе говора, стратешке тужбе привукле су велику пажњу европских институција, те је Европски парламент фебруара 2024. године усвојио посебну Директиву против стратешких тужби (под називом „Дафнин закон“, по убијеној малтешкој новинарки против које је 2017. одједном било поднето деветнаест тужби за клевету). Бројни извештаји и студије указују на присуство “SLAPP” тужби у европским земљама, укључујући и Србију. У овом раду приказује се дванаест студија случаја, тачније, анализира се присуство стратешких тужби у државама са највећим бројем ових тужби, како би се утврдиле њихове специфичности у зависности од карактеристика правног система, демократског статуса земље и ефикасности правосуђа. Основни циљ истраживања јесте да одговори на следеће питање: Да ли су “SLAPP” тужбе карактеристика неразвијених демократија и неефикасних правосудних система или је њихово присуство универзално и под утицајем и других фактора?

Кључне речи: стратешке тужбе, студије случаја, правни систем, демократија, ефикасност правосуђа.

---

* Редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Република Србија, mojasevic@prafak.ni.ac.rs, ORCID: 0000-0001-7424-3505.

Aleksandar MOJAŠEVIĆ, Ph.D.

Full Professor, University of Niš, Faculty of Law, Republic of Serbia,

mojasevic@prafak.ni.ac.rs

ORCID 0000-0001-7424-3505

STRATEGIC LAWSUITS AGAINST PUBLIC PARTICIPATION:
THE "SILENT KILLER OF DEMOCRACY" – COMPARATIVE CASE STUDIES

Summary

The subject matter of analysis in this paper are strategic lawsuits against public participation (SLAPP). These lawsuits, as a kind of abuse of the right to legal protection, aim to intimidate the critical public, especially journalists, civil activists, whistleblowers, members of advocacy groups, and ordinary citizens. Due to their importance in the field of human rights protection, and especially freedom of the media and freedom of speech, SLAPP lawsuits have gained a lot of attention of European institutions. In February 2024, the European Parliament adopted a special Directive against strategic lawsuits (Anti-SLAPP Directive, colloquially named "Daphne's Law" after the assassinated Maltese investigative journalist who faced 19 defamation lawsuits at once in 2017). Numerous reports and studies point to the presence of SLAPP lawsuits in European countries, including Serbia. This paper presents twelve case studies, analyzing the presence of strategic lawsuits in the states with the largest number of SLAPP lawsuits in order to determine their specificities depending on the characteristics of the legal system, the democratic status of the country and the efficiency of the judiciary. The main goal of the research is to answer the following question: Are SLAPP lawsuits a characteristic of underdeveloped democracies and inefficient judicial systems, or is their presence universal and influenced by other factors?

Key words: strategic lawsuits, case studies, legal system, democracy, judicial efficiency.

Др Јелена ЋЕРАНИЋ ПЕРИШИЋ*

ДИФЕРЕНЦИРАНА ИНТЕГРАЦИЈА У ЕВРОПСКОЈ УНИЈИ И ДИНАМИКА САВРЕМЕНИХ ПРАВНИХ ПОРЕДАКА

Апстракт

Динамика савременог правног поретка условљена је правним и ванправним чиниоцима, националног и наднационалног домета. Приликом анализе динамике савременог правног поретка мора се узети у обзир и убрзани техничко-технолошки напредак будући да технолошке промене мењају фактичке односе у друштву и на тај начин искушавају издржљивост, прилагодљивост и виталност права. Динамика правног поретка Европске уније, као сложене, *sui generis*, организације држава чланица условљена је, између осталог, динамиком правних поредака њених чланица. Да ли у данашњем комплексном и динамичном окружењу, Европска унија може да пропрати и „помири“ динамику савремених правних поредака свих држава чланица и на који начин их може уклопити у правни поредак ЕУ који се такође суочава са бројним изазовима? Рад настоји да одговори на питање да ли се у оквиру инструмента диференциране интеграције искристалисало једно од решења за усаглашавање динамике правних поредака држава чланица унутар ЕУ. Након уводних напомена, у раду је представљен концепт диференцираности/ флексибилности у праву ЕУ. Након тога размотрена су ограничења примене диференциране интеграције, као и принципи који се морају поштовати приликом примене овог инструмента. Затим су анализирани унутрашња и спољашња димензија диференциране интеграције. Напошетку су испитани различити нивои, слојеви, концентрични кругови европских интеграција у будућности.

Кључне речи: диференцирана интеграција, Европска унија, динамика, савремени правни поредак, флексибилност.

---

* Научни саветник, Институт за упоредно право, Република Србија, ceranicj@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1465-510X.

Jelena ČERANIĆ PERIŠIĆ, Ph.D.

Principal Research Fellow, Institute of Comparative Law, Republic of Serbia,
ceranicj@gmail.com

ORCID 0000-0002-1465-510X

DIFFERENTIATION INTEGRATION IN THE EUROPEAN UNION AND THE DYNAMICS OF MODERN LEGAL ORDER

Summary

The dynamics of the modern legal order is conditioned by legal and illegal factors which have national and supranational impact. When analyzing the dynamics of the modern legal order, accelerated technical and technological progress must also be taken into account, since technological changes change factual relations in society and thus test the durability, adaptability and viability of law. The dynamics of the legal order of the European Union, as complex, sui generis, organization of Member States, is conditioned, among other things, by the dynamics of the legal orders of its Member States. In today's complex and dynamic environment, can the European Union follow and "reconcile" the dynamics of the modern legal systems of all its Member States, and how can it fit them into the legal order of the EU, which is facing numerous challenges? The paper attempts to answer the question whether the instrument of differentiated integration might be considered as one of the solutions for harmonizing the dynamics of the legal orders of the EU Member States. After the introductory remarks, the paper presents the concept of differentiation/ flexibility in EU law. After that, the limits of differentiated integration, as well as the principles for differentiations, are discussed. Then an internal and an external dimension of differentiated integration are analyzed. Finally, the possible, different levels, layers of European integration in the future are examined, as one of the EU instruments to "reconcile" and monitor the dynamics of the modern legal orders of its Member States.

Key words: differentiated integration, European Union, modern legal order, dynamic, flexibility.

Др Љубиша ДАБИЋ*

ОДГОВОРНОСТ У ОБЛАСТИ ДРЖАВНЕ РЕВИЗИЈЕ

Апстракт

Предмет рада је одговорност и врсте одговорности у области државне ревизије. Истраживање се креће у два правца. С једне стране, анализирају се лица која подлежу одговорности. С друге стране, разматра се под које од врста одговорности она подпадају. И физичка и правна лица подлежу одговорности у области државне ревизије. Прва су сва физичка лица ангажована за рад у врховној ревизорској институцији (ВРИ) и субјекту ревизије, а друга су правна лица и ентитети у својству ВРИ и субјекта ревизије. И једна и друга лица, у зависности од конкретног случаја, могу да буду позвана на неку од врста одговорности: дисциплинску, грађанску, кривичну, преступну, прекршајну, политичку и, евентуално, професионалану. Циљ рада је да се доминантно анализирају одговорности лица ангажованих за рад у ВРИ и саме ВРИ као и којим врстама одговорности та лица подлежу. Сврха рада је да се на једном месту анализирају све врсте одговорности у области државне ревизије.

Кључне речи: Одговорност. Државна ревизија. Врсте одговорности.

---

* Редовни професор у пензији, Универзитет у Београду, Економски факултет, Република Србија, ljadic@ekof.bg.ac.rs.

Ljubiša DABIĆ, Ph.D.

Full professor (Retired), Faculty of Economics, University of Belgrade, Republic of Serbia,
ljdabic@ekof.bg.ac.rs

RESPONSIBILITY IN THE FIELD OF STATE AUDIT

Summary

The subject of the work is responsibility and types of responsibility in the field of state audit. The research moves in two directions. On the one hand, the persons subject to liability are analyzed. On the other hand, it is considered which of the types of responsibility they fall under. Natural and legal persons are subject to responsibility in the field of state audit. The first are all natural persons engaged to work in the Supreme Audit Institution (SAI) and the subject of audit, and the second are legal persons and entities in the capacity of the SAI and the subject of audit. Both of them, depending on the specific case, may be called to some type of responsibility: disciplinary, civil, criminal, misdemeanor, political and, eventually, professional. The aim of the work is to predominantly analyze the responsibilities of persons engaged to work in the SAI and the SAI itself, as well as what types of responsibilities those persons are subject to. The purpose of the work is to analyze in one place all types of responsibilities in the field of state audit.

Key words: Responsibility. State audit. Types of responsibilities.

Др Слободан ОРЛОВИЋ*

ОД УСТАВНОГ ПОЈМА ДО НАДЛЕЖНОСТИ ЛОКАЛНЕ САМОУПРАВЕ

Апстракт

Појам јединице локалне самоуправе – Устав користи и именицу општина, и њене надлежности су уставне категорије. Тиме је самоуправност локалних заједница добила највећи значај у позитивном праву Србије и исто такву заштиту. Појам локалне самоуправе у уставу се одређује заједнички са појмом покрајинске аутономије, док ствари другачије стоје када су у питању локалне надлежности: одређена питања су уређена поново заједнички са покрајинском аутономијом (уз неопходне различитости), док су надлежности општине наведене одвојено, већином у посебном уставном члану. Ти послови се могу оценити довољно обимним и квалитетним толико да јединица локалне самоуправе има могућност демократског развоја у различитим друштвеним областима децентрализоване државе.

Кључне речи: општина, појам локалне самоуправе, надлежност јединице локалне самоуправе, Устав, Србија.

---

* Редовни професор, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, Република Србија, sorlovic@pf.uns.ac.rs, ORCID: 0000-0002-9172-1254.

Slobodan ORLOVIĆ, Ph.D.

Full Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law, Republic of Serbia,
sorlovic@pf.uns.ac.rs

ORCID 0000-0002-9172-1254

FROM THE CONSTITUTIONAL TERM TO THE JURISDICTION OF LOCAL SELF- GOVERNMENT

Summary

The concept of a local self-government unit – the Constitution also uses the noun municipality, and its competences are constitutional categories. On that way, the self-government of local communities gained the greatest importance in the positive law of Serbia and also protection. The concept of local self-government is defined together with the concept of provincial autonomy, while things are different when it comes to local jurisdiction: certain issues are regulated again together with the provincial autonomy (with the necessary differences), while the competences of municipalities are listed separately, mostly in a particular constitutional article. Those jobs can be assessed as sufficiently extensive and of high quality that the local self-government unit has the possibility of democratic development in various social areas of the decentralized state.

Key words: municipality, term of local self-government, jurisdiction of local self-government unit, the Constitution, Serbia.

Todor KALAMATIEV, Ph.D.

Full Professor, University „Ss. Cyril and Methodius“ in Skopje, Faculty of Law Iustinianus Primus, Republic of North Macedonia, t.kalamatiev@pf.ukim.edu.mk
ORCID 0009-0006-9982-1969

Nikola MURDZEV

Ph.D. Candidate, University „Ss. Cyril and Methodius“ in Skopje, Faculty of Law Iustinianus Primus, Republic of North Macedonia, nikola.murdzev@gmail.com
ORCID 0009-0006-2227-1209

THE ROLE OF DIGITAL TOOLS IN EXERCISING THE RIGHT TO ANNUAL LEAVE IN THE EMPLOYMENT RELATIONSHIP

Summary

In modern times, employers use technology as a means to shape the intra-organizational processes that regulate the working relationship between the employer and the employee. The above is visibly manifested through the use of digital tools in the context of exercising the right to use annual leave by the employee. This paper investigates the role of digital tools used by employers and employees as a means of initiating, regulating and tracking the right to exercise and use annual leave within the framework of the employment relationship, as well as the implications that arise for the employment relationship in terms of the said intra-organizational method of utilizing technology and digital tools that are integrated into the organization by the employer.

Key words: employment relationship, annual leave, digital tools, automation, digital transformation.

Др Тодор КАЛАМАТИЕВ*
Никола МУРЏЕВ**

УЛОГА ДИГИТАЛНИХ АЛАТА ПРЕМА ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА НА ГОДИШЊИ ОДМОР У РАДНОМ ОДНОСУ

Апстракт

У савремено доба, послодавци користе технологију као средство за обликовање унутрашњих организационих процеса који регулишу радни однос између послодавца и запосленог. Наведено се видљиво манифестује кроз коришћење дигиталних алата у контексту остваривања права на коришћење годишњег одмора.. У овом раду истражује се улога дигиталних алата које користе послодавци и радници као средство за иницирање, регулисање и евидентирање права на коришћење годишњег одмора у оквиру радног односа, као и импликације које произилазе на радни однос у смислу поменути интра-организациони метод коришћења технологије и дигиталних алата које је послодавац интегрисао у организацију

Кључне речи: радни однос, годишњи одмор, дигитални алати, аутоматизација, дигитална трансформација.

---

* Редовни професор, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“, у Скопљу, Правни факултет „Јустинијан Први“, Република Северна Македонија, t.kalamatiev@pf.ukim.edu.mk, ORCID: 0009-0006-9982-1969.

** Докторанд, Универзитет „Св. Кирил и Методиј“ у Скопљу, Правни факултет „Јустинијан Први“, Република Северна Македонија, nikola.murdzev@gmail.com, ORCID: 0009-0006-2227-1209.

Др Бојан БОЈАНИЋ*

ПАРЛАМЕНТАРНИ ИНКОМПАТИБИЛИТЕТ У КОНТЕКСТУ САВРЕМЕНОГ СРПСКОГ ПАРАЛАМЕНТАРИЗМА

Апстракт

Парламентарни систем представља једна сложени механизам чије функционисање подразумева одређена правила која, између осталог, имају за циљ да заштите парламент као централну институцију представничког система, као и да допринесу што доследнијем остваривању принципа поделе власти. Ту убрајамо и одређене институте којима се штити парламентарни мандат, односно углед парламента као институције, у првом реду. Реч је о основним елементима правног положаја парламентарца – природи парламентарног мандата, парламентарним имунитетима, парламентарном инкомпатибилитету и о парламентарним индемнитетима.

Питање парламентарног инкомпатибилитета постало је посебно занимљиво након парламентарних избора одржаних децембра 2023. године, иако се овом питању није посветила одговарајућа пажња. Наиме, након последњих парламентарних избора, владајућа странка донела је одлуку да ће председник Народне скупштине бити Ана Брнабић, тада актуелна председница Владе Србије. Устав из 2006. предвиђа непосланичку Владу, што је формулисано у члану 126. став 1, према коме „Члан Владе не може бити народни посланик...“, а како је председник Владе њен „први члан“, подразумева се да се ова забрана односи и на председника Владе. Устав Србије, такође, прописује у члану 128. став 4 да „Влада којој је престао мандат може да врши само послове одређене законом, до избора нове Владе.“ У готово сваком уџбенику Уставног права јасно је наглашено да смисао института „прелазне владе“, „влада у оставци“ или тзв. „техничке владе“ јесте да омогући нормално функционисање извршне власти и у периоду када престане мандат актуелној влади, јер се парламентарна држава не може оставити без извршне власти. Следствено томе, нема дилеме да је влада којој је престао мандат и даље влада, а да су њени чланови и даље чланови владе, додуше са нешто мањим обимом надлежности од владе у „пуном капацитету“. Логично, неспојивост функције члана владе са функцијом народног посланика односи се и на члана владе којој је престао мандат, јер таква влада обавља послове, у складу са законом, све до избора нове владе.

---

* Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, bojan.bojanic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-7884-3620.

Кључне речи: Парламентарни инкомпатибилитет, Влада, Народна скупштина, Устав, Закон.

Bojan BOJANIĆ, Ph.D.

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, bojan.bojanic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0001-7884-3620

PARLIAMENTARY INCOMPATIBILITY IN THE CONTEXT OF CONTEMPORARY SERBIAN PARLIAMENTARISM

Summary

The parliamentary system represents a complex mechanism whose functioning entails certain rules aimed, among other things, at protecting the parliament as the central institution of the representative system and contributing to a more consistent realization of the principle of the separation of powers. This includes certain institutes aimed at protecting parliamentary mandates and the reputation of the parliament as an institution, primarily. These are the basic elements of the legal status of parliamentarians - the nature of parliamentary mandate, parliamentary immunities, parliamentary incompatibilities, and parliamentary indemnity.

The issue of parliamentary incompatibility has become particularly interesting after the parliamentary elections held in December 2023, although this issue has not received adequate attention. Namely, after the latest parliamentary elections, the ruling party decided that the President of the National Assembly would be Ana Brnabić, then the current Prime Minister of the Republic of Serbia. The Constitution of 2006 provides for a non-parliamentary Government, which is formulated in Article 126, paragraph 1, according to which "A member of the Government cannot be a member of parliament...", and since the Prime Minister is its "first member", it is implied that this prohibition also applies to the Prime Minister. The Constitution of Serbia also stipulates in Article 128, paragraph 4 that "A Government whose mandate has expired may only perform tasks determined by law until a new Government is elected." In almost every textbook of Constitutional Law, it is clearly emphasized that the purpose of the institute of the "transitional government", "government to resign" or the so-called "technical government" is to enable the normal functioning of the executive branch even during the period when the mandate of the current government expires because a parliamentary state cannot be left without an executive branch. Consequently, there is no doubt that a government whose mandate has expired is still a government, and its members are still members of the government, although with a slightly reduced scope of authority compared to a government in "full capacity". Logically, the incompatibility of the function of a government member with the function of a member of parliament also applies to a member of the government whose mandate has expired, as such a government performs tasks, in accordance with the law, until the election of a new government.

Key words: Parliamentary incompatibility, Government, National Assembly, Constitution, Law.

Др Јелена ВОЈИНОВИЋ КОСТИЋ*

ЗАКОН О ЈЕЗИКУ- ИЗМЕЂУ ОПРАВДАНОСТИ И НЕОПХОДНОСТИ

Апстракт

Закон је језику је дио законске регулативе поред закона којима је регулисан матерњи језик и писмо. С обзиром да све државе које имају законом регулисан положај матерњег језика и писма немају закон о језику као такав, јавила се неопходност разматрања ових закона, потребе и неопходности њиховог постојања са посебним освртом на Закон о језику који је донешен од стране Скупштине Косова.

Рад је лингвистичка анализа базирана на методама анализе дискурса кроз призму социолингвистике, психолингвистике и језичке политике.

Научне методе којима се користи аутор су методе анализе и синтезе а резултати истраживања презентовани су раду кроз неколико цијелина и закључна разматрања.

Кључне речи: језик, закон о језику, матерњи језик, језик и идентитет, језик националних мањина.

---

* Ванредни професор, Паневропски универзитет „Апеирон“, Бања Лука; Научни сарадник, Институт за српску културу Приштина-Лепосавић; Министарство унутрашњих послова Републике Српске, jellianna@gmail.com и Jelena.Vojinovic-Kostic@mup.vladaras.rs.

Jelena VOJINOVIĆ KOSTIĆ, Ph.D.

Associate Professor, Pan-European University Apeiron, Banja Luka, Research Associate, Institut for Serbian Culture Priština-Leposavić, Republic of Srpska, Ministry of the Interior, jellianna@gmail.com, Jelena.Vojinovic-Kostic@mup.vladaras.rs.

LANGUAGE LAW - BETWEEN JUSTIFICATION AND NECESSITY

Summary

The law on language is a part of the legal regulations in addition to the laws regulating the mother tongue and alphabet. Given that all countries that have the position of the mother tongue and script regulated by law do not have a law on language as such, the necessity of considering these laws, the need and necessity of their existence, with special reference to the Law on Language passed by the Assembly of Kosovo, arose.

The work is a linguistic analysis based on discourse analysis methods through the prism of sociolinguistics, psycholinguistics and language policy.

The author employs scientific methods such as analysis and synthesis, presenting the research results in the work through several sections and concluding remarks.

Key words: language, language law, mother tongue, language and identity, language of national minorities.

Milica KOLAKOVIĆ BOJOVIĆ, Ph.D.

Senior Research Fellow, Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Republic of Serbia, kolakius@gmail.com
ORCID 0000-0002-3130-5128

Momir JAUKOVIĆ

General Director in the Directorate for Judiciary, Ministry of Justice, Montenegro, momir.jaukovic@gmail.com.

STRATEGIC APPROACH TO THE JUDICIAL REFORM IN MONTENEGRO: THE CURRENT STATE OF PLAY AND A WAY FORWARD

Summary

More than two decades have passed since Montenegro introduced the strategic approach to judicial reform. The quality of policy documents, but also the intensity of reform processes varied over the time, being intensified mostly when the strong political support to Montenegro EU accession processes existed. Considering the importance of the present reform momentum, as for the future of Montenegro judiciary as for its EU accession processes, in this paper, the authors address the main findings on the current state of play judicial reform in Montenegro. The paper also provides the recommendations on the necessary steps to be taken in order to foster those processes towards a full fulfilment of the Interim Benchmarks (IBMs) in Chapter 23 and receiving the Interim Benchmark Assessment Report (IBAR), since this is the precondition to obtain the closing benchmarks and to enter the final stage of negotiations in Chapter 23.

Key words: judicial reform, judiciary, justice reform, Chapter 23, EU integrations.

Др Милица КОЛАКОВИЋ БОЈОВИЋ*
Момир ЈАУКОВИЋ**

СТРАТЕШКИ ПРИСТУП РЕФОРМИ ПРАВОСУЂА У ЦРНОЈ ГОРИ: ТРЕНУТНО СТАЊЕ И БУДУЋИ ПРАВЦИ

Апстракт

Прошло је више од две деценије од када је Црна Гора увела стратешки приступ реформи правосуђа. Квалитет докумената јавних, али и интензитет реформских процеса варирао је током времена, интензивирајући се углавном када је постојала снажна политичка подршка процесима придруживања Црне Горе ЕУ. С обзиром на значај тренутног реформског замаха, како за будућност црногорског правосуђа, тако и за процесе приступања ЕУ, аутори се у овом раду осврћу на главне налазе о тренутном стању реформе правосуђа у Црној Гори. Рад такође даје препоруке о неопходним корацима које треба предузети како би се ти процеси подстакли ка пуном испуњавању привремених мерила у Поглављу 23 и добијању Извештаја о процени испуњености привремених мерила (IBAR), будући да ово представља предуслов за добијање мерила за затварање, чиме се улази у завршну фазу преговора у Поглављу 23

Кључне речи: реформа правосуђа, правосуђе, Поглавље 23, ЕУ интеграције.

---

* Виши научни сарадник, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, Република Србија, kolakius@gmail.com, ORCID: 0000-0002-3130-5128.

** Генерални директор, Директорат за правосуђе, Министарство правде Црне Горе, Република Црна Гора, momir.jaukovic@gmail.com.

Др Милош СТАНИЋ*

УТИЦАЈ ПОЛИТИЧКИХ СТРАНАКА НА РЕДЕФИНИСАЊЕ КОНЦЕПТА ПОДЕЛЕ ВЛАСТИ У НАШЕ ДОБА

Апстракт

Концепт поделе власти је класичан у уставном праву. Ипак, током векова, представничке демократије су се мењале, па самим тим и садржина концепта поделе власти. Ово посебно, имајући у виду, појаву и развој политичких странака. С обзиром на то, у раду се прво указује на схватања о подели власти, а затим и на критичка размишљања поводом ње. Затим, приказује се нужна појава и развој политичких странака, те њихов утицај на начело поделе власти. На крају, ради правилнијег схватања самог појма, закључује се да је неопходно да се уважи како правна, тако и политичка димензија поделе власти, те да се усвоји појам правно-политичка подела власти.

Кључне речи: подела власти, политичке странке, представничка демократија.

---

* Виши научни сарадник, Институт за упоредно право, Београд, Република Србија, stanicmisa@gmail.com, ORCID: 0000-0001-8849-7282.

Miloš STANIĆ, Ph.D.

Senior Research Fellow, Institute of Comparative Law, Belgrade, Republic of Serbia,

stanicmisa@gmail.com

ORCID 0000-0001-8849-7282

THE INFLUENCE OF POLITICAL PARTIES ON THE REDEFINITION OF THE CONCEPT OF SEPARATION OF POWERS IN OUR TIME

Summary

The concept of separation of powers is the classic one in constitutional law. However, over the centuries, representative democracies have changed, and so has the concept of separation of powers. This is especially so, considering the emergence and development of political parties. As a matter of fact, the author first presents what the division of powers is in the theory, and critical thinking about this principle. Next, the necessary emergence and development of political parties and their influence on the principle of separation of powers are pointed out. Finally, for the sake of a more correct understanding of the term itself, it is emphasized that it is necessary to take into account both the legal and political dimensions of the notion and to adopt the concept of legal-political division of power.

Key words: separation of powers, political parties, representative democracy.

Др Александар АНТИЋ*

РАДНОПРАВНИ ПОЛОЖАЈ САРАДНИКА НА ВИСОКОШКОЛСКИМ УСТАНОВАМА У РЕПУБЛИЦИ СРБИЈИ

Апстракт

Делатност високог образовања, је од посебног значаја за Републику Србију. Ради се о делатности која је вишеструко значајна за развитак друштва и државе. Она се реализује посредством високошколских установа, чији оснивач може бити Република Србија али и друго правно или физичко лице. Делатност високог образовања на високошколским установама, непосредно реализују наставници и сарадници. У правном систему Републике Србије, под сарадницима који раде на високошколским установама подразумевају се сарадник у настави, асистент и асистент са докторатом. Аутор ће у раду анализирати њихов радноправни положај, и указати на особености које га карактеришу.

Кључне речи: високо образовање, високошколске установе, сарадници на високошколским установама, радноправни положај сарадника на високошколским установама.

---

* Доцент, Универзитет у Крагујевцу, Правни факултет, Република Србија, aantic@jura.kg.ac.rs
ORCID: 0000-0002-4117-9401.

Aleksandar ANTIĆ, Ph.D.

Assistant Professor, University in Kragujevac, Faculty of Law, Republic of Serbia,
aantic@jura.kg.ac.rs

ORCID 0000-0002-4117-9401

LABOR LAW POSITION OF ASSOCIATES AT HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS IN THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The activity of higher education is of special importance for the Republic of Serbia. It is an activity that is multifold important for the development of society and the state. It is implemented through higher education institutions, whose founder can be the Republic of Serbia or another legal entity or individual person. The activities of higher education at higher education institutions are directly implemented by teachers and associates. In the legal system of the Republic of Serbia, associates who work at higher education institutions are understood as teaching assistants, assistants and assistants with a doctorate. In the paper, the author will analyze their labor law position and point out the peculiarities that characterize it.

Key words: higher education, higher education institutions, associates at higher education institutions, labor law position of associates at higher education institutions.

Vladimir MIKIĆ, Ph.D.

Research Associate, Institute for Comparative Law, Belgrade, Republic of Serbia,

v.mikic@iup.rs

ORCID 0009-0001-8706-4175

CONSTITUTIONAL LIMITATIONS OF SOVEREIGNTY IMPOSED BY FOREIGN POWERS AFTER THE SECOND WORLD WAR

Summary

Modern-day states adopt constitutions in accordance with free political will of their citizens and their representatives, and within their more or less autonomous constitutional-adopting capacities. However, several actual constitutions do not fit into the pattern. Two of them are truly comparatively notable – the constitutions of Germany and Japan –and the other three represent a peace-seeking reflection of foreign powers’ political interests included in the fundamental legal basis of post-conflict states. They contain somewhat unique, though not that much replicable and reusable institutional frameworks. This is the case with constitutions of Bosnia and Herzegovina, Afghanistan, and Iraq. All of the five analyzed constitutions share one historically original similarity: they were not freely drafted by relevant domestic political representatives. Rather, they were inspired, conceived, or, in fact, written by foreign political or military forces – some legal scholars would say: occupying powers. The paper aims at discovering the truly foreign (imposed) nature of the analyzed constitutions, and intends to search whether these acts were conceived to serve as long-term normative projects, or merely as a temporary basis for enabling more stable, permanent state-building legal documents. Although there are numerous proofs that these states’ sovereignty is made to appear limited, some of the components of the analyzed countries’ constitutions indicate that those countries, at least nominally, are sovereign, which opens up space for assessing the ‘honesty’ of the constitution-drafters. Whether the examined constitutions do leave place for national sovereignty to be expressed in practice remains the central point of interest of the paper.

Key words: Constitution, Sovereignty, Occupation, Limitations of Sovereignty, Internationalization of Constitutional Law.

Др Владимир МИКИЋ*

УСТАВНА ОГРАНИЧЕЊА СУВЕРЕНОСТИ НАМЕТНУТА ОД СТРАНЕ ИНОСТРАНИХ СИЛА НАКОН ДРУГОГ СВЕТСКОГ РАТА

Апстракт

Устави савремених држава усвојени су у складу са слободном политичком вољом грађана и њихових представника и у оквиру мање-више аутономних уставних државних капацитета. Ипак, у овај образац не убрајају се неки међу важећим уставима. Упоредно посматрано, два таква устава су веома важна – реч је о уставима Немачке и Јапана. Истовремено, друга три представљају одраз политичких интереса иностраних сила које првенствено теже за миром у пост-конфликтним државама. У њима су садржане донекле јединствена, мада не толико генерално упоредноправно употребљива решења. Ово је случај са уставима Босне и Херцеговине, Афганистана и Ирака. Историјски куриозитет који спаја анализирани уставе огледа се у томе што их нису слободно израдили релевантни политички представници посматраних држава. Ове су уставе надахнули, осмислили или, чак, написали представници иностраних (може се рећи и: окупационих) политичких ауторитета и војних снага. Истраживање које стоји иза овог чланка тежи откривању у којој је мери природа анализираних устава уистину инострана (наметнута), као и да ли су ти правни акти имали за сврху да буду трајног или привременог карактера. Премда је јасно да је анализираним уставима суверенитет држава ограничен, некима од уставних одредаба указује се на то да су неке од тих држава, макар формално, суверене, што отвара простор за посматрачку процену искрености уставописаца. Средишња тачка истраживања састоји се у утврђивању да ли је анализираним уставима уистину остављен простор за испољавање државне суверености.

Кључне речи: Окупационе власти, сувереност, устав, ограничења суверености, интернационализација уставног права.

---

* Научни сарадник, Институт за упоредно право, Београд, Република Србија, v.mikic@iur.rs, ORCID: 0009-0001-8706-4175.

Др Драгана ДАБИЋ*

ПРЕДЛОЗИ ЗА УСПОСТАВЉАЊЕ РЕГУЛАТОРНОГ ОКВИРА ВЕШТАЧКЕ ИНТЕЛИГЕНЦИЈЕ НА МЕЂУНАРОДНОМ ПЛАНУ

Апстракт

Након почетне збуњености, државници, међународни званичници, академска и пословна заједница се труде да одговоре на изазове који произилазе из наизглед незауостављивог напретка технологије вештачке интелигенције. Препозната је хитна потреба, како за националном, тако и за међународном регулативом која би омогућила примену вештачке интелигенције у оквиру правила која штите људска права, националну безбедност, демократске принципе и економску сигурност. Претпоставка од које се у раду полази јесте да би успостављање међународног регулаторног оквира за вештачку интелигенцију допринело унапређењу безбедности и транспарентности у даљем развоју ове напредне технологије, њеној етичкој употреби, међународној сарадњи у циљу ефективније заштите основних права, те хармонизацији правних стандарда. У раду су предочене неке од досадашњих регулаторних иницијатива на регионалном и глобалном плану, а разматрају се и најистакнутији предлози међународног организовања који су део академских и ширих расправа. Анализирани су неки од изазова које је потребно предупредити, као и критеријуми које би требало задовољити како би био договорен одржив и делотворан систем надзора вештачке интелигенције. Сводни закључак истраживања је да би успостављање међународног регулаторног оквира за етичку употребу вештачке интелигенције допринео постизању донекле задовољавајуће равнотеже између технолошког напретка у служби геополитичке утакмице великих сила и економског профита и престижа великих технолошких компанија, са једне стране, и заштите безбедности, основних права, те демократских друштвених вредности, са друге стране. Циљ ауторке је да пружи допринос постојећој литератури у области регулације вештачке интелигенције, пружајући актуелни преглед стања управљања вештачком интелигенцијом, укључујући и разраду могућности за даљи напредак међународне сарадње и организовања у предметној области.

Кључне речи: вештачка интелигенција, међународни регулаторни оквир, међународни стандарди, Предлог уредбе Европске уније о вештачкој интелигенцији, Уједињене нације.

---

* Научни сарадник, Институт за међународну политику и привреду, Београд, Република Србија, ddabic@diplomacy.bg.ac.rs, ORCID: 0000-0001-6427-4244.

Dragana DABIĆ, Ph.D.

Research Fellow, Centre for Euro-Atlantic Studies, Republic of Serbia,
ddabic@diplomacy.bg.ac.rs

ORCID 0000-0001-6427-4244

PROPOSALS FOR ESTABLISHING INTERNATIONAL REGULATORY FRAMEWORK ON ARTIFICIAL INTELLIGENCE

Summary

After initial confusion, statesmen, international officials, academia, and the business community are now struggling to meet the challenges posed by the seemingly unstoppable advance of artificial intelligence technology. There is an urgent need for both national and international regulation that would enable the application of artificial intelligence within the framework of rules that protect human rights, national security, democratic principles and economic security. The premise of the paper is that the establishment of an international regulatory framework for artificial intelligence would contribute to the improvement of safety and transparency in the further development of this advanced technology, its ethical use, international cooperation aimed at more effective protection of fundamental rights, and the harmonization of legal standards. The paper presents some of the current regulatory initiatives on the regional and global level, and also discusses the most prominent proposals for international governance that are part of academic and broader discussions. Some of the challenges that need to be tackled are analysed, as well as the criteria that should be met to agree on a sustainable and effective artificial intelligence surveillance system. The overall conclusion of the research is that the establishment of an international regulatory framework for the ethical use of artificial intelligence would contribute to achieving a somewhat satisfactory balance between technological progress in the service of the geopolitical competition of great powers and the economic profit and prestige of large technology companies, on the one hand, and the protection of security, fundamental rights, and democratic values, on the other hand. The author's goal is to provide a contribution to the existing literature in the field of artificial intelligence regulation, adding a current overview of the state of artificial intelligence governance, including the opportunities for the further progress of international cooperation on the subject matter.

Key words: artificial intelligence, international regulatory framework, international standards, European Union Artificial Intelligence Act, United Nations.

Dragan DAKIĆ, Ph.D.

Assistant Professor, University in Kragujevac, Faculty of Law, Republic of Serbia,

ddakic@jura.kg.ac.rs

ORCID 0000-0002-9612-4133

ACCOUNTABILITY FOR HUMAN RIGHTS VIOLATIONS WITHIN AN INTERNATIONAL ORGANIZATION: THE CASE OF THE FEDERAL REPUBLIC OF GERMANY AND OFFICE OF A HIGH REPRESENTATIVE

Summary

How can individuals safeguard their human rights when a violation occurs due to the activities of an international organization (IO)? This question touches upon the most fundamental legal matters such as who is to be held accountable among multiple stakeholders, what is the applicable law, which judicial jurisdiction is competent, which capacities individuals have, whether an IO has *ius standi* under international law, etc. To avoid delving into a broad discussion on the issues posed, our focus will center on a specific scenario involving the Federal Republic of Germany. Specifically, we will explore the country's accountability for human rights violations stemming from the legislative actions of Mr. Hans Christian Friedrich Schmidt, a diplomat acting as a High Representative in Bosnia and Herzegovina since 2021. Hypothetical construction herein is the following: IO's are bound by international law, whereas individuals lack the standing to pursue legal action against them; further, accountability of an IO is not a precondition for accountability of a member state, and individuals are permitted to challenge states accountability. Translated to our research query, individuals whose rights are infringed due to the legislative activities of a High Representative—operating within the Office of a High Representative—have the right to bring forth claims against the Federal Republic of Germany. It is so not solely due to individuals' lack of legal capacity against IO's but also because Mr. Hans Christian Friedrich Schmidt maintains a dual legal connection with the Federal Republic of Germany (through citizenship and diplomatic status), coupled with the country's provision of support for his activities, including a diplomatic passport, armed protection, vehicles, and other resources.

Presumptions of this research are that the Peace Implementation Council (PIC) has the competency to unilaterally appoint a High Representative to Bosnia and Herzegovina. At the same time, it cannot unilaterally transfer powers from the ambit of Chapter VII of the Charter of the United Nations to a High Representative, and the Office of a High Representative is an IO. It is assumed in this study that the Peace Implementation Council (PIC) can unilaterally appoint a High Representative to Bosnia and Herzegovina, but lacks the authority to independently transfer powers from Chapter VII of the United Nations Charter to a High Representative and that the High Representative's Office is an IO. Inquiry

in this work is limited to the accountability of the Federal Republic of Germany without examining which models apply to it.

Keywords: international organization, accountability, member states, OHR.

Др Драган ДАКИЋ*

ОДГОВОРНОСТ ЗА КРШЕЊЕ ЉУДСКИХ ПРАВА У МЕЂУНАРОНОЈ
ОРГАНИЗАЦИЈИ: СЛУЧАЈ ФЕДЕРАЛНЕ РЕПУБЛИКЕ НЕМАЧКЕ И
КАНЦЕЛАРИЈЕ ВИСОКОГ ПРЕДСТАВНИКА

Апстракт

Опште истраживачко питање у овом раду се тиче начина на који појединци могу заштитити своја људска права када је њихово кршење проузроковано активностима међународне организације. Јасно је да се овако формулисано питање тиче основних изазова који се отварају када је ријеч о одговорности МО, попут дефинисања конкретног субјекта захтјева, судске надлежности, процесних права појединаца и пасивне легитимације саме МО исл. Управо из тог разлога главно истраживачко питање је формулисано у суженом оквиру и тиче се конкретне одговорности Савезне републике Њемачке за законодавне активности њеног држављанина и дипломате Ханса Кристијана Фридриха Шмита који борави у Босни и Херцеговини од 2021. године као високи представник – орган МО која носи скраћен назив ОХР. Ове активности су посматране кроз призму гаранција из члана 3 протокола 1 уз Европску конвенцију за заштиту људских права и основних слобода које грађанима Босне и Херцеговине гарантују право на избор законодавних тијела а тиме и на легислативну активност искључиво ових тијела.

Хипотетички оквир истраживања је следећи: МО су везане међународним правом али грађани немају страначку способност у поступку против МО; одговорност МО није предуслов за одговорност државе чланице чије утврђивање могу да траже и грађани. Конкретно, теза је да грађани Босне и Херцеговине у описаном случају имају право тужбе против против Савезне Републике Њемачке без обзира на евентуалну одговорност других субјеката међународног права. Како бисмо тестирали наведену тезу прво су представљени општи изазови који се јављају у циљу утврђивања одговорности МО а затим и изазови који произилазе из статуса ОХР-а у правном систему Босне и Херцеговине.

Након овог дијела рада, испитани су аргументи који подржавају тврдњу о одговорности Савезне Републике Њемачке. Истражено је да ли је дошло до стицаја два кључна елемента одговорности: кршење материјалног аспекта међународног права и јурисдикционе везе. У оквиру материјалног аспекта дискутовано је о општим примарним обавезама које државе имају и указано је на специфичне примарне обавезе Савезне Републике Немачке у овом конкретном случају. Затим смо прешли на

---

* Доцент, Универзитет у Крагујевцу, Правни факултет, Република Србија, ddakic@jura.kg.ac.rs, ORCID: 0000-0002-9612-4133.

испитивање екстериторијалне димензије евентуалних Њемачких обавеза односно одговорности, након чега смо сецирали три главна аргумента који подржавају тврдњу о „приписивости“ посматраних активности Савезној Републици Њемачкој. Ови аргументи обухватају њен правни статус у систему Дејтонских мировних споразума, одбијање Савјета безбједности Уједињених нација да именује господина Ханса Кристијана Фридриха Шмита за високог представника као и његов дипломатски статус. Коначно, испитали смо судску надлежност почевши од општег принципа имунитета државе у међународном праву, а затим од односнијег принципа домаће јурисдикције.

Кључне речи: међународна организација, одговорност, чланство, ОНР.

Др Ивица ЛАЗОВИЋ*

ПРОПИСИ О ДУЖНОЈ ПАЖЊИ У ЛАНЦИМА СНАБДЕВАЊА И ЊИХОВ УТИЦАЈ НА ПОЛОЖАЈ РАДНИКА

Апстракт

Прописи о дужној пажњи у ланцима снабдевања тренутно су предмет великог интересовања, како правне јавности, тако и привредника, пословних људи, па и јавног сектора. Непосредан повод за овај тренд, дао је нови немачки Закон о дужној пажњи у ланцима снабдевања. Овај пропис, не само да ће имати утицаја на законодавство других држава, подстичући усклађивање и прилагођавање постојећих прописа, већ је извесно подстакао и законодавство ЕУ да ради на том пољу, кроз најаву и припрему директиве којом ће се регулисати ова област. У суштини, ради се о скупу правила и стандарди којима се регулише одговорност компанија за утицај њихових пословних активности на људска права, радне стандарде, животну средину и етику пословања у целокупном ланцу снабдевања. Посебан сегмент имају радна права и заштита положаја радника, кроз различите жалбене или притужбене механизме.

Све наведено, повод је да у овом раду представимо како наведени пропис, тако и механизме које нуди, а све у контексту надолазећих промена које овај концепт дужне пажње носи и за правнике кроз тзв. усклађено пословање (Compliance). Такође, намера нам је да испитамо и одговоримо на основну хипотезу, кроз питање, да ли ће ови прописи унапредити положај радника.

Кључне речи: дужна пажња, ланци снабдевања, радници, људска права.

---

* Директор Републичке агенције за мирно решавање радних спорова, научни сарадник Института за стратегијска истраживања Универзитета одбране, доцент, Универзитет привредна академија Нови Сад, Правни факултет, Република Србија, ivica.lazovic@ramrrs.gov.rs

Ivica LAZOVIĆ, Ph.D.

Director of Republic Agency for Peaceful Settlement of Labor Disputes, the Republic of Serbia, Research Associate, University of Defence, The Strategic Research Institute, Assistant Professor, University Business Academy in Novi Sad, Faculty of Law, Republic of Serbia, ivica.lazovic@ramrrs.gov.rs

REGULATIONS ON DUE DILIGENCE IN SUPPLY CHAINS AND THEIR IMPACT ON WORKERS POSITION

Summary

The due diligence regulations in supply chains are currently the subject of great interest among both the legal community and business people, as well as the public sector. The immediate reason for this trend is the new German Due Diligence in Supply Chains Act. This regulation will not only have an impact on the legislation of other countries, encouraging alignment and adaptation of existing regulations, but it has also prompted EU legislation to work in this field, through the announcement and preparation of a directive regulating this area. Essentially, these are a set of rules and standards that regulate companies' responsibility for the impact of their business activities on human rights, labor standards, the environment, and business ethics throughout the supply chain. A particular segment focuses on labor rights and worker protection, through various appeal or complaint mechanisms.

All of the above is a reason to present in this paper both the mentioned regulations and the mechanisms it offers, all in the context of upcoming changes that this concept of due diligence brings, especially for lawyers through so-called compliance. Also, our intention is to examine and answer the basic question, will these regulations improve the position of workers.

Key words: due diligence, supply chains, workers, human rights.

Dorđe RADOVANOVIĆ, Ph.D.

Research Associate, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Philosophy,
Republic of Serbia, djordje.radovanovic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0002-8266-4219

IN THE WHIRLPOOL OF ALBANIAN VIOLENCE: FROM THE ‘BRUSSELS PEACE PROJECT’ TO ETHNIC ENGINEERING OF THE SERBS

Summary

The article discusses the inter-ethnic relations of the two main ethnic groups in Kosovo and Metohija in the period of reconciliation and "normalization of relations" under the auspices of the European Union in Brussels. Based on the material obtained through the analysis of media content, results were obtained that indicate intense ethnic violence perpetrated against the Serbian people in Kosmet. Comparing it with the course of the dialogue that took place over the past ten years, the author concludes that the so-called the normalization of relations conditioned by various forms of violence, from legal and political pressures to the bare abuse of Serbs on the so-called Kosovo, which reduced them to a minority with insignificant rights within the Community of Municipalities, which is offered to them as an "empty shell" in the final agreement.

Key words: Serbia, Kosovo and Metohija, Kosovo*, Brussels Agreement, "dialogue" between Belgrade and Pristina.

Др Ђорђе РАДОВАНОВИЋ*

У ВРТЛОГУ АЛБАНСКОГ НАСИЉА ОД БРИСЕЛСКОГ МИРОВОНОГ ПРОЈЕКТА
ДО ЕТНИЧКОГ ИНЖЕЊЕРИНГА НАД СРБИМА

Апстракт

У раду анализирам део резултата добијених истраживањем српско-албанских односа током периода дијалога Србије и самопроглашеног независног Косова у Бриселу, на основу материјала добијеног применом методе анализе садржаја недељних и дневних медија у периоду од (2013-2018.) године. Добијене податке користим да бих испитао везу између једносмерног етничког насиља и тренутног/будућег социјално-правног статуса Срба на Космету. Резултати показују да је насиље утирало пут „правном моделу“ Заједнице српских општина супротно „очекивањима“ српског преговарачког тима, због чега се испоставља да је потписивање наводног ‘бриселског мировног пројекта’ у пракси довело до етничког инжењеринга над Србима.

Кључне речи: Србија, Косово и Метохија, Косово*, Бриселски споразум, ‘дијалог’ Београда и Приштине.

---

* Истраживач сарадник, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Република Србија, Филозофски факултет, djordje.radovanovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-8266-4219.

Анђела НИЋИФОРОВИЋ*

УСЛОВИ ЗА ИЗБОР СУДИЈА УСТАВНОГ СУДА РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Апстракт

Улога Уставног суда као заштитника и чувара устава и уставом загарантованих људских права, подразумева да у његов састав улазе судије које карактерише лични и професионални углед у друштву стечен радом у најеминентнијим институцијама, највише правничко образовање, препознатљива професионална достигнућа, те избор који је учињен изван политичких утицаја. Овакав независтан положај судија уставног суда обезбеђује се посебним уставним гаранцијама. У Републици Србији су Уставом из 2006. године први пут предвиђени услови за избор судије Уставног суда. Ови услови су допринели формланом уздицању статуса Уставног суда Србије, имајући у виду се њима захтева да уставни судија има најмање 40 година живота, најмање 15 година правничког искуства и да је истакнути правник. Поред одређеног животног искуства, један од преостала два услова је јасан, егзактан и односи се на радно искуство, док је други у Уставу (и Закону) непрецизно одређен и представља правни стандард чија се конкретна садржина одређује приликом сваког избора, односно именована за судију Уставног суда. Аутор у раду указује на то да се и прецизнијим одређењем услова „истакнути правник“, не би битно утицало на независност и квалитет рада ове институције, уколико се не би узели у обзир и други елементи уставноправног положаја Суда и судија. Наиме, уставне норме не могу бити довољна гаранција независности положаја судије Уставног суда без постојања уставног морала, који са собом носи свест о ограничењу власти у садржинском и временском смислу, те спречава да елитни правници, уместо чувара Устава, постану његови господари, а ради очувања привилегија, верне слуге актуелним политичарима и политици.

Кључне речи: судије Уставног суда, независност, истакнути правник.

---

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, andjela.niciforovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0002-1871-8649.

Andela NIĆIFOROVIĆ

Teaching Assistant, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Republic of Serbia,

andjela.niciforovic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0002-1871-8649

CONDITIONS FOR ELECTION OF JUDGES OF THE CONSTITUTIONAL COURT OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The role of the Constitutional Court as the protector and guardian of the constitution and human rights guaranteed by the constitution implies that its composition includes judges characterized by personal and professional reputation in society gained by working in the most eminent institutions of government, the highest legal education, recognizable professional achievements, and the choice made outside political influences. This independent position of constitutional court judges is ensured by special constitutional guarantees. In the Republic of Serbia, the Constitution of 2006 provided for the first time the conditions for the election of judges of the Constitutional Court. These conditions contributed to the formal elevation of the status of the Constitutional Court of Serbia, bearing in mind that they require that a constitutional judge be at least 40 years old, have at least 15 years of legal experience, and be a "prominent jurist". In addition to certain life experience, one of the remaining two conditions is clear, exact and refers to work experience, while the other is imprecisely defined in the Constitution (and the Law) and represents a legal standard whose specific content is determined during each election, i.e. appointment as a judge of the Constitutional Court court. In the paper, the author points out that even with a more precise definition of the conditions for a distinguished lawyer, the independence and quality of work of the Constitutional Court would not be significantly affected, if other elements of the constitutional position of the Court and judges were not taken into account. Namely, constitutional norms cannot be a sufficient guarantee of the independence of the position of the judge of the Constitutional Court without the existence of constitutional morality, which carries with it the awareness of the limitation of power in terms of content and time, and prevents elite lawyers from becoming its masters, instead of guardians of the Constitution, and for the sake of preservation privilege, faithful servants of current politicians and politics.

Key words: judges of the Constitutional Court, independence, prominent jurist.

Милица Мицовић*

ТРАНЗИЦИЈА КА ЗЕЛЕНОЈ ЕКОНОМИЈИ И ПРОМЕНЕ НА ТРЖИШТУ РАДА

Апстракт

Климатске промене значајно утичу на динамику радних односа, захтевајући прилагођавање како радне снаге, тако и послодаваца и политика новим изазовима на тржишту рада. Ови изазови произилазе из промена у економском окружењу и захтевају стратегије прилагођавања које осигуравају одрживост и ефикасност пословања у новим условима. Фокусирајући се на промене на тржишту рада, ауторка у раду анализира утицај транзиције ка зеленој економији на радне односе, настанак нових занимања у еколошким секторима, као и трансформацију постојећих послова у складу са еколошким захтевима у Републици Србији. Осим тога, истражује се редистрибуција запослености између различитих сектора и потреба за прилагођавањем система образовања у циљу оснаживања радне снаге за нове захтеве тржишта рада. На основу анализе, рад пружа препоруке за носиоце политика како би се подржао процес транзиције ка зеленој економији и осигурала одрживост радних односа у Србији.

Кључне речи: климатске промене, радни односи, прилагођавање, зелена транзиција, одрживост.

---

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, milica.midzovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-6879-0625.

Milica MIDŽOVIĆ

Teaching Assistant, University of Priština in Kosvska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, milica.midzovic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0001-6879-0625

TRANSITION TO GREEN ECONOMY AND LABOUR MARKET CHANGES

Summary

Climate change significantly influences the dynamics of labour relations, requiring adaptation from both the workforce and employers to new challenges in the labor market. These challenges stem from changes in the economic environment and necessitate adaptation strategies that ensure sustainability and efficiency in business operations under new conditions. By focusing on changes in the labour market, the author analyzes the impact of transitioning to a green economy on labour relations, the emergence of new occupations in environmental sectors, as well as the transformation of existing jobs in line with environmental requirements in the Republic of Serbia. Additionally, the redistribution of employment between different sectors and the need to adapt the education system to empower the workforce for the new demands of the labor market are explored. Based on the analysis, the paper provides recommendations for policymakers to support the transition process to a green economy and ensure the sustainability of labor relations in Serbia.

Key words: climate change, labour relations, adaptation, green transition, sustainability.

Стефан РАДОЈЧИЋ*
Зоран ВУДРАН**

УТИЦАЈ ПРЕСУДА ЕВРОПСКОГ СУДА ЗА ЉУДСКА ПРАВА У ПРЕДМЕТИМА
AL- JEDDA И AL-SKEINI НА РАЗВОЈ И МОГУЋНОСТИ ПРИМЕНЕ КОНЦЕПТА
ЕКСТРАТЕРИТОРИЈАЛНЕ ЈУРИСДИКЦИОНЕ ВЕЗЕ

Апстракт

Европска конвенција о људским правима већ по свом називу упућује на то да је њена примена идејно усмерена на тзв. „европски правни простор“. У пракси Европског суда за људска права налазимо изузетке у погледу територијалне надлежности Европског суда. Према члану 1 Европске конвенције о људским правима, државе чланице имају дужност да свакоме „у својој надлежности“ обезбеде поштовање права из Конвенције. Подразумева се да цитирана синтагма обухвата државну територију чланица Европске конвенције. Предмет анализе овог рада су две ситуације у којима је Европски суд одлучивао о одговорности државе чланице за акте учињене изван њене територије. Анализа се односи на две пресуде у поступцима покренутим против Уједињеног Краљевства, а то су предмет *Al-Jedda* и *Al-Skeini*. Оба случаја настала су као резултат поступања оружаних снага Уједињеног Краљевства у Ираку. Постоји неколико суштинских питања која су разматрана у контексту успостављања екстратериторијалне надлежности Европског суда. Прво, релевантан критеријум је вршење власти, односно постојање ефективне контроле тужене државе над територијом на којој су настали спорни акти. Друго, предмет доказивања био је и однос између резолуција Савета безбедности УН и Европске конвенције о људским правима, а у светлу поштовања гаранција људских права успостављених Европском конвенцијом. Треће, Суд је посебно нагласио чињеницу вршења власти и испитивања лица лишених слободе у војним камповима под британском контролом. Наведени правци разматрања надлежности Европског суда учињени су у светлу чврсто утемељених правила међународног права, али су остварили утицај и на стандарде који су коришћени у каснијој пракси Европског суда.

Кључне речи: Екстратериторијална надлежност, ефективна контрола, Европски суд за људска права.

---

* Асистент, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, Република Србија
s.radojic@pf.uns.ac.rs, ORCID: 0000-0002-4423-1033.

** Адвокат у Новом Саду, zoranvudrag@hotmail.com.

Stefan RADOJČIĆ

Teaching Assistant, Faculty of Law of the University of Novi Sad, Republic of Serbia,
s.radojcic@pf.uns.ac.rs
ORCID 0000-0002-4423-1033

Zoran VUDRAN

Attorney at law in Novi Sad

THE IMPACT OF THE ECtHR'S JUDGMENTS IN *AL-JEDDA* AND *AL-SKEINI* ON
DEVELOPMENT AND APPLICATION POSSIBILITIES OF THE CONCEPT OF
EXTRATERRITORIAL JURISDICTIONAL LINK

Summary

The sole title of 'European Convention on Human Rights' refers to the fact that its application is primarily envisaged for the 'European legal space'. In practice of the European Court of Human Rights there are exceptions in regard to the territorial jurisdiction of the European Court. As set by Article 1 of the European Convention, state members have an obligation to provide respectance of rights stipulated in the European Convention, to 'everyone within their jurisdiction'. Such a construction understandably implies state territory of members to the European Convention. The subject of analysis provided in this paper are two situations in which the European Court decided upon state member responsibility for the acts conducted outside its territory. The analysis refers to the decisions delivered in proceedings initiated against the UK in cases *Al-Jedda* and *Al-Skeini*. Both cases appeared as a result of acts of army officials of the UK conducted in Iraq. There are several central issues elaborated within the context of establishing extraterritorial jurisdiction of the European Court. First, the actual performance of authority is a relevant criterion, i.e. the existence of effective control of an area where disputed acts have been committed by the respondent state. Second, the subject matter of these cases have been a relation between UN Security Council's resolutions and the European Convention, in the light of respectance of human rights guarantees provided in the European Convention. Third, the European Court especially emphasized the importance of the fact that British Army had control over persons in terms of internment and examination that occurred in camps under its control. The mentioned lines of reasoning of by the European Court have been given in the context of well-established rules of International Law, while at the same time these decisions have impacted standards that the European Court have relied on in its subsequent practice.

Key words: Extraterritorial jurisdiction, Effective control, European Court of Human Rights.

Милош ДЕНОВИЋ*

ОБЛИЦИ ЗАШТИТЕ ПРАВА ГРАЂАНА ПРЕД ПОВЕРЕНИКОМ ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

Апстракт

Аутор у овом раду разматра о материјално-правним и процесно-правним аспектима правних средстава које стоје на располагању грађанима за заштиту својих права на приступ информацијама од јавног значаја и заштите података о личности пред институцијом Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Питање заштите права на делотворно правно средство које грађанима стоји на располагању пред институцијом Повереника је кључно за остваривање начела правне сигурности нарочито имајући у виду степен остварене дигитализације у процесу доношења одлука од стране органа власти а која непосредно утиче на остваривање права грађана. У раду наводимо неусаглашености како нормативне тако и оне које су резултат праксе, као и преглед података у области остваривања правне заштите грађана по уложеним правним средствима кроз анализу неколико претходних извештаја Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, а које ова независна институција има обавезу да објављује сваке године за претходну годину извештавања. Управо, у нашем раду, кроз синтезу наведених елемената резмотрићемо делотворност примене правних средстава које стоје на располагању грађанима пред институцијом Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, сходно важећим прописима у овим областима.

Кључне речи: правна средства, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Закон о слободном приступу информацијама од јавног значаја, Закон о заштити података о личности, управни поступак.

---

* Докторанд, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Република Србија, milosdenovic23@gmail.com.

Miloš DENOVIĆ

Ph.D. candidate, University of Niš, Faculty of Law, Republic of Serbia,
milosdenovic23@gmail.com

FACETS OF PROTECTING CITIZENS' RIGHTS BEFORE THE COMMISSIONER FOR INFORMATION OF PUBLIC IMPORTANCE AND PERSONAL DATA PROTECTION

Summary

In this paper, the author examines the material-legal and procedural-legal aspects of legal remedies available to citizens to protect their rights to access information of public importance or to protect personal data before the institution of the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection. The question of protecting the right to an effective legal remedy available to citizens before the Commissioner's institution is crucial for realizing the principle of legal certainty, especially considering the degree of digitization achieved in the decision-making process by the authorities, which directly affects the realization of citizens' rights. In the paper, we point out inconsistencies, both normative and those resulting from practice, as well as a review of data in the field of citizens' legal protection through the analysis of several previous reports of the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, which this independent institution is obliged to publish annually for the previous reporting year. In our work, through the synthesis of the mentioned elements, we will examine the effectiveness of the application of legal remedies available to citizens before the institution of the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, in accordance with the applicable regulations in these areas.

Key words: legal remedies, Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, Law on Free Access to Information of Public Importance, Law on Personal Data Protection, administrative procedure.

Тијана КОВАЧЕВИЋ*

ЗАШТИТА ОД ВЕРСКЕ ДИСКРИМИНАЦИЈЕ НА МЕСТУ РАДА

Апстракт

Испољавање верских уверења на месту рада може бити оцењено позитивно као израз различитости када постоји верска толеранација, али може бити и предмет конфронтације и сукоба. Питање верске нетрпелјивости и дискриминације је увек актуелно с обзиром на огроман значај који рад има за појединца. Први проблем који настаје у расветлавању тог питање је обим слободе вероисповести које уживају запослени на месту рада. Ово из разлога што је према једном схватању религија приватна ствар појединца која нема веза са професионалним животом, док је према другом схватању религија много више од тога јер прожима све димензије људског живота укључујући и рад. Потоњи приступ је подржан у бројним инструментима за заштиту људских права који гарантују право на испољавање вере или уверења на приватним и јавним местима чиме се изводи недвосмислен закључак да се право на слободу мисли, савести и вероисповести протеже и на место рада. Међутим, питање је у којој мери ово право важи и да ли се може ограничити имајући у виду интересе послодавца и других субјеката.

Кључне речи: верска дискриминација, слобода верисповести, концепт разумног прилагођавања, принцип пропорционалности.

---

* Докторанд, Универзитет у Београду, Правни факултет, Република Србија, tijanarkovacevic@gmail.com, ORCID: 0000-0003-3555-6335.

Tijana KOVAČEVIĆ

Ph.D. Candidate, University of Belgrade, Faculty of Law, Republic of Serbia,
tijanarkovacevic@gmail.com

ORCID 0000-0003-3555-6335

PROTECTION FROM RELIGIOUS DISCRIMINATION IN THE WORKPLACE

Summary

The expression of religious beliefs in the workplace can be seen as a positive symbol of diversity when religious tolerance is present, but it can also lead to conflict. Addressing religious intolerance and discrimination is crucial given the significance of work in individuals' lives. One of the primary challenges that arises in clarifying this issue is the extent of religious freedom granted to employees at the workplace. Some argue religion is a private matter that has no connection to the professional world, while others state that religion is a part of all dimensions of human life, including work. The latter approach is supported in numerous organizations for protection of human rights where the ability to express religion in private and public places is guaranteed, thus confirming the applicability of freedom of thought, conscience, and religion in the workplace.

Key words: religious discrimination, freedom of religion, concept of reasonable accommodation, principle of proportionality.

Јована УТВИЋ*

ЗНАЧАЈ СТРАТЕГИЈЕ НАЦИОНАЛНЕ БЕЗБЕДНОСТИ ЗА СПОЉНУ ПОЛИТИКУ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Апстракт

Кроз рад који се налази испред Вас покушаћемо да објаснимо нужност доношења Стратегије националне безбедности, порекло самих стратегија и њихову ефикасност у спровођењу спољне политике, а конкретно се односећи на Републику Србију. Стратегија националне безбедности је највиши стратешки документ наше земље, те самим тим обухвата најважније државне интересе, вредности, изазове, ризике и претње, како на унутрашњем, тако и на спољашњем плану. Обухватићемо најважнија питања, као што су војна неутралност Републике Србије, њен положај у региону и на међународном плану, као и како сваки од ових аспеката утиче на њену спољну политику. Доношење Стратегије националне безбедности на сваких десет година у нашој земљи значи и промене, унапређивање и осврт на деценијско искуство спровођења саме Стратегије, те увиђање пропуста и постављање приоритета.

Кључне речи: Стратегија националне безбедности, национални интереси, војна неутралност, спољна политика.

---

* Мастер студент, Универзитет УНИОН Никола Тесла, Факултет за дипломатију и безбедност, Република Србија, utvicj@yahoo.com.

Jovana UTVIĆ

Master student, University UNION Nikola Tesla in Belgrade, Faculty of Diplomacy and Security, Republic of Serbia, utvicj@yahoo.com

THE SIGNIFICANCE OF THE NATIONAL SECURITY STRATEGY FOR THE FOREIGN POLICY OF THE REPUBLIC OF SERBIA

Summary

The significance of the National Security Strategy of the Republic of Serbia for foreign policy is reflected in the precise formulation of challenges, risks, and threats, both at the internal and external levels, as well as the highest national values and objectives. The criterion for adopting the Strategy and its determinants are the constant changes in the international community, making this document of a dynamic nature. Therefore, this strategic document relates to the complete policy of our country. Serbia's foreign policy is crucial for its position both in the region and in the world, and the government seeks to implement it on a legal basis, in accordance with international law, charters, agreements, as well as national laws.

Key words: National Security Strategy of the Republic of Serbia, national interests, armed neutrality, foreign policy.

Академик др Миодраг Н. СИМОВИЋ*

Др Владимир М. СИМОВИЋ**

ОДМЈЕРАВАЊЕ КАЗНЕ У САВРЕМЕНОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ РЕПУБЛИКЕ СРПСКЕ

Апстракт

У систему мјера друштвене реакције на различите облике или видове испољавања криминалитета физичких или правних лица сва позитивна кривична законодавства, па тако и законодавство Републике Српске разликује више врста кривичних санкција које имају јединствено одређену сврху – сузбијање дјела којима се повређују или угрожавају вриједности заштићене кривичним законодавством. Међу кривичним санкцијама се по врсти, природи, садржају, карактеристикама, времену трајања и циљу издвајају казне. Оне су прописане за готово сва кривична дјела у посебном дијелу Кривичног законика, па је суд обавезан да пошто утврди да је одређено лице извршило кривично дјело које му је оптужним актом тужиоца стављено на терет, те да је криво (одговорно) за то дјело, редовно, по правилу изрекне казну у границама законом прописане казне, узимајући при томе у обзир олакшавајуће или отежавајуће околности. О правилима за одмјеравање казне у кривичном праву Републике Српске говори се у овом раду.

Кључне ријечи: кривично дјело, учинилац, казна, суд, одмјеравање.

---

* Редовни члан Академије наука и умјетности Босне и Херцеговине, редовни професор Правног факултета Универзитета у Бихаћу, професор емеритус, msimovic@anubih.ba, ORCID: 0000-0001-5116-680X.

** Тужилац Тужилаштва БиХ и редовни професор Факултета за безбједност и заштиту Независног универзитета у Бањој Луци, vlado_s@blic.net, ORCID: 0009-0002-9640-6488.

Miodrag N. SIMOVIĆ, Ph.D.

Full member of the Academy of Sciences and Arts of Bosnia and Herzegovina, full member of the European Academy of Sciences and Arts, full professor at the Faculty of Law, University of Bihać, professor emeritus, msimovic@anubih.ba
ORCID 0000-0001-5116-680X

Vladimir M. SIMOVIĆ, Ph.D.

Prosecutor of the Prosecutor's Office of BiH and full professor of the Faculty of Security and Protection of the Independent University of Banja Luka, vlado_s@blic.net
ORCID 0009-0002-9640-6488

DETERMINING OF SENTENCE IN THE CONTEMPORARY CRIMINAL LAW OF THE REPUBLIKA SRPSKA

Summary

In the system of measures of social reaction to different forms or types of crime of natural or legal persons, all positive criminal legislations, including the legislation of the Republika Srpska, distinguishes between several types of criminal sanctions that have a uniquely defined purpose - the suppression of crimes which violate or endanger the values protected by criminal legislation. Among criminal sanctions, penalties are distinguished by type, nature, content, characteristics, duration and purpose. They are prescribed for almost all criminal offenses in a special part of the Criminal Code. So the court is obliged, regularly, as a rule, to impose a sentence within the limits of legally prescribed sentences, taking into account mitigating or aggravating circumstances, after establishing that a certain person has committed a criminal offense charged by the prosecutor's indictment, and that he/she is guilty (responsible) for that offense. The rules for determining the sentence in the criminal law of the Republika Srpska are discussed in this paper.

Key words: criminal offense, perpetrator, sentence, court, determination.

Branko LEŠTANIN

Police officer, Ministry of Interior of Republic of Serbia, b.lestanin@gmail.com

ORCID: 0009-0009-5788-1658

Željko NIKAČ, Ph.D.

Full Professor, University of Criminal Investigation and Police Studies, Belgrade,

zeljko.nikac@kpu.edu.rs

ORCID 0000-0001-8190-5036

CRIMINAL LAW PROTECTION OF PRIVATE SECURITY OFFICERS IN SERBIA

Summary

Criminal law protects men and basic social values without specifying what those values are. The development of society, market economy, and science development leads to the development of security, which in its modern form also includes private security as a segment. The basic unit of private security is a person, that is, a private security officer who, due to his vulnerability, must also have criminal protection. In the paper, the authors, using normative methods, examine what are the bases and what are the limits of that protection, how certain provisions of the criminal legislation of Serbia are applied in practice, primarily by the judicial authorities. Private security officers are protected more through the qualified forms of crimes of Aggravated Murder and Serious Bodily Injury, which means that their life and bodily integrity are protected. However, the Serbian legislator does not "strengthen" protect the private security officer from insult, but only through the basic form of this crime, like other citizens. In particular, attention is drawn to the entirety of the legal system of Serbia, where when applying criminal law, attention must also be paid to the legal regulation of private security.

Key words: private security guard, steward, private detective, criminal law, protection.

Бранко ЛЕШТАНИН*
Др Жељко НИКАЧ**

КРИВИЧНОПРАВНА ЗАШТИТА СЛУЖБЕНИКА ПРИВАТНЕ БЕЗБЕДНОСТИ У СРБИЈИ

Апстракт

Кривично право штити човека и основне друштвене вредности не улазећи појединачно које су то вредности. Развојем друштва, тржишне економије, науке доводи до развоја безбедности која у својој савременој форми познаје и приватну безбедност као сегмент. Основна јединица приватне безбедности је човек, односно службеник приватне безбедности који због своје угрожености мора имати и кривичноправну заштиту. Аутори у раду, нормативним методама, истражују који су основи и које су границе те заштите, како се поједине одредбе кривичног законодавства Србије примењују у пракси превасходно од стране правосудних органа. Службеници приватне безбедности штите се појачано кроз квалификоване облике кривичних дела Тешког убиства и Тешке телесне повреде што значи да се штити њихов живот и телесни интегритет. Међутим српски законодавац „појачано“ не штити службеника приватног обезбеђења од увреде већ само кроз основни облик овог кривичног дела као и остале грађане. Нарочито се скреће пажња на свеукупност правног система Србије где приликом примене кривичног права истовремено се мора обратити пажња и на правно уређивање приватне безбедности.

Кључне речи: службеник обезбеђења, редар, приватни детектив, кривично право, заштита.

---

* Полицијски службеник, Министарство унутрашњих послова Републике Србије, b.lestanin@gmail.com, ORCID: 0009-0009-5788-1658.

** Редовни професор, Криминалистичко – полицијски универзитет у Београду, Република Србија, zeljko.nikac@kpu.edu.rs, ORCID: 0000-0001-8190-5036.

Др Дарко ДИМОВСКИ*

САВРЕМЕНЕ ТЕХНОЛОГИЈЕ И КРИМИНАЛИТЕТ

Апстракт

Савремене технологије су људска свакодневница. Иако осмишљене да би нам олакшали живот, појединци склони криминалним активностима их користе у недозвољене сврхе. Поред тога, несумњиво је да савремене технологије могу утицати на вршење кривичних дела, што ће у раду бити представљено. Ипак, аутор је поставио питање да ли је могуће савремене технологије користити у борби против криминалних активности. Желећи да да одговор на ово питање, аутор други део рада посвећује могућностима коришћења савремених технологија у превенцији криминалитета.

Кључне речи: савремене технологије, криминалитет, повезаност, превенција

---

* Редовни професор, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Правосудни истраживачки центар, darko@prafak.ni.ac.rs, ORCID: 0000-0001-5068-3338.

Darko DIMOVSKI, Ph.D.

Full professor, University of Niš, Faculty of Law, Judicial Research Center,
darko@prafak.ni.ac.rs

ORCID 0000-0001-5068-3338

MODERN TECHNOLOGIES AND CRIMINALITY

Summary

Modern technologies are human everyday life. Although designed to make our lives easier, individuals prone to criminal activities use them for illicit purposes. In addition, there is no doubt that modern technologies can affect the commission of criminal acts, which will be presented in the paper. However, the author raised the question of whether it is possible to use modern technologies in the fight against criminal activities. Wanting to answer this question, the author devotes the second part of the work to the possibilities of using modern technologies in the prevention of crime.

Key words: modern technologies, crime, connection, prevention

Др Драган БЛАГИЋ*

ИМОВИНСКИ ДЕЛИКТИ У ЗАКониКУ ЦАРА ДУШАНА

Апстракт

У раду се анализирају кривичноправне одредбе имовинских деликата у Душановом законику. По угледу на византијске узор Душан је обавио церемонију крунисања за цара у Скопљу, на Ускрс 1346. године. Први српски правни споменик, Душанов законик, је био у потпуности у складу са казненом политиком свога времена. Казне су биле сурове, а њихова сврха је била ретрибуција у правом смислу речи.

Анализом Душановог законика можемо издвојити неколико кривичних дела којима се непосредно повређује заштитни објект - имовина. У члановима од 146. до 160. се предвиђају одредбе којима се пружа кривичноправна заштита у смислу противправног одузимања туђе имовине с намером присвајања, односно, крађа у својим различитим облицима. Питање личне имовине у почетку није имало великог значаја, јер је колективна својина преовладала, па није ни било потребе за кривичноправном заштитом. Имовински деликти су регулисани на тај начин да се крадљивци и разбојници кажњавају врло строгим казнама.

Кључне речи: разбојништво, Душанов Законик, казне, кажњавање.

---

* Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, dragan.blagic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-8896-1620.

Dragan BLAGIĆ, Ph.D.

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law,
Republic of Serbia, dragan.blagic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0001-8896-1620

PROPERTY OFFENSES IN THE CODE OF EMPEROR DUSAN

Summary

The paper analyzes the criminal law provisions of property offenses in Dušan's code. Following the Byzantine models, Dušan performed the coronation ceremony for the emperor in Skopje, on Easter 1346. The first Serbian legal monument, Dušan's code, was fully in line with the penal policy of its time. The punishments were harsh, and their purpose was retribution in the truest sense of the word.

Analyzing Dušan's Code, we can single out several criminal acts that directly harm the protected object - property. Articles 146 to 160 provide provisions that provide criminal protection in the sense of illegal confiscation of someone else's property with the intention of appropriation, that is, theft in its various forms. The issue of personal property was not of great importance in the beginning, because collective property prevailed, so there was no need for criminal protection. Property offenses are regulated in such a way that thieves and bandits are punished with very severe penalties.

Key words: banditry, Dušan's Code, fines, punishment.

Др Здравко ГРУЈИЋ*

ДИГИТАЛНИ ИДЕНТИТЕТ ИЗВРШИОЦА И ОСТВАРИВАЊЕ СВРХЕ КАЖЊАВАЊА

Апстракт

Кажњавање учиниоца кривичног дела, након утврђивања кривице у поступку поводом извршеног дела, има за циљ да оствари сврху кажњавања која је прописана законом. Извршење радње инкриминисаног дела подразумева утврђивање идентитета извршиоца дела као и време и место извршења кривичног дела, односно код кривичног дела нечињења, времена и места када је радња требала бити извршена. Кривична дела извршена у реалном времену и простору, подразумевају учиниоца или саизвршиоце дела чија се кривица утврђује у кривичном поступку са циљем одмеравања и изрицања адекватне кривичне санкције. Примена кривичне санкције очекивано треба да оствари сврху прописивања кривичних санкција и сврху њиховог извршења. Док се кривично дело извршава у реалном времену и простору, идентитет учиниоца није споран са становишта остваривања сврхе кажњавања.

Међутим, све већи број кривичних дела извршава се у виртуелном, cyber, простору на глобалној интернет мрежи. Поред кривичних дела против безбедности рачунарских података, бројна друга кривична дела могу бити извршена или се врше на или путем интернета, уз неспорну, константну тенденцију пораста. Имајући у виду да корисници глобалне мреже могу да користе сопствени или дигитални идентитет (или више дигиталних „alterega“), у раду аутор покушава да отвори питање да ли се сврха кажњавања може остварити уколико се покушава у односу на „реалног“ извршиоца или је немогуће остварити сврху кажњавања јер се примењује према дигиталном (имагинарном) идентитету извршиоца. Уз постојећи систем кривичних санкција и апсолутну доступност глобалне мреже и средстава за приступ интернет мрежи, поставља се питање да ли је уопште могуће остварити сврху кажњавања у односу на реални идентитет извршиоца уколико, ако постоје, други дигитални идентитети могу да наставе да врше најразличитије облике инкриминисаних активности у дигиталном простору и окружењу.

Кључне речи: дигитални идентитет, извршилац кривичног дела, сврха кажњавања.

---

* Ванредни професор, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, zdravko.grujic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0001-7433-1468.

Zdravko GRUJIĆ, Ph.D.

Associate Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law,
Republic of Serbia, zdravko.grujic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0001-7433-1468

DIGITAL IDENTITY OF THE PERPETRATOR AND ACHIEVING THE PURPOSE OF PUNISHMENT

Summary

Punishing the perpetrator of a criminal offence, after establishing guilt in the proceedings regarding the committed act, aims to achieve the purpose of punishment prescribed by law. The execution of the incriminated act implies establishing the identity of the perpetrator, as well as the time and place of the execution of the criminal act, that is, in the case of criminal acts of omission, the time and place when the act should have been performed. Criminal offences, committed in real time and space, imply the perpetrator or co-perpetrator of the act whose guilt is determined in criminal proceedings with the aim of determining and imposing an adequate criminal sanction. The application of criminal sanctions should hopefully achieve the purpose of prescribing criminal sanctions and the purpose of their execution. While criminal acts are committed in real time and space, the identity of the perpetrator is not disputed from the point of view of achieving the purpose of punishment.

However, an increasing number of criminal acts are committed in the virtual (digital, cyber) space of the global Internet network. In addition to criminal offenses against the security of computer data, numerous other criminal offenses can be committed or are committed on or via the Internet, with an undeniable, constant tendency to increase. Bearing in mind that users of the global network can use their own or digital identity (or several digital "alteregos"), in the paper the author tries to open the question whether the purpose of punishment can be achieved if it is attempted in relation to the "real" perpetrator or is it impossible achieve the purpose of punishment because it is applied according to the digital (imaginary) identity of the offender. With the existing system of criminal sanctions and the absolute availability of the global network and means of accessing the Internet, the question arises whether it is at all possible to achieve the purpose of punishment in relation to the real identity of the perpetrator or if, if they exist, other digital identities can continue to commit the most diverse forms of incriminated activities in the digital space and environment.

Key words: digital identities, perpetrator, purpose of punishment.

Др Милица КОВАЧЕВИЋ *
Др Бранислава ПОПОВИЋ ЋИТИЋ **
Лидија БУКВИЋ ***

РОДИТЕЉСТВО И ЗАТВОР

Апстракт

Рад је посвећен теми која је релативно запостављена у научним и стручним круговима, без обзира на њен неспоран друштвени значај. У питању су права и положај родитеља упућених на издржавање затворске казне, као и статус и заштита њихове деце. Излагања су конципирана тако да ауторке прво представљају преглед литературе која се односи на проблеме и изазове са којима се сусрећу родитељи у затвору и деца затворених родитеља. Иако о датој теми постоје извесна неслагања, неспорно је да су последице одвојености од родитеља махом негативне, те да је потребан организован и стратешки приступ њиховом спречавању и санирању. Потом следи осврт на праксе које су се до сада показале као корисне, као и сумирање релевантних правних аката и руководних начела. Ауторке закључују да на глобалном нивоу, као и у Србији, постоји раскорак између права која су загарантована на нормативном нивоу и заштите и подршке коју фактички уживају како затвореници, тако и њихова деца. Овакво стање ствари се суштински супротставља остваривању најбољег интереса детета, те изискује улагање посебних напора ради упознавања са проблемом, а потом и за његово планско решавање.

Кључне речи: затвор, родитељи, деца, људска права, права детета.

---

* Ванредни професор, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Република Србија, milica.kovacevic@fasper.bg.ac.rs, ORCID: 0000-0002-0458-8193.

** Редовни професор, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Република Србија, b.poroviccitic@gmail.com, ORCID: 0000-0002-1076-5838.

*** Асистент, Универзитет у Београду, Факултет за специјалну едукацију и рехабилитацију, Република Србија, lidija_bukvic@yahoo.com, ORCID: 0000-0001-8161-1337.

Milica KOVAČEVIĆ, Ph.D.

Associate Professor, University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation, Republic of Serbia, milica.kovacevic@fasper.bg.ac.rs
ORCID 0000-0002-0458-8193

Branislava POPOVIĆ ĆITIC, Ph.D.

Full Professor, University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation, Republic of Serbia, b.popoviccitic@gmail.com
ORCID 0000-0002-1076-5838

Lidija BUKVIĆ

Teaching Assistant, University of Belgrade, Faculty of Special Education and Rehabilitation, Republic of Serbia, lidija_bukvic@yahoo.com
ORCID 0000-0001-8161-1337

PARENTING AND PRISON

Summary

The paper is dedicated to a topic that is relatively neglected in scientific and professional circles, regardless of its great social importance. At stake are the rights of parents sent to prison, as well as the rights of their children. The paper is designed so that the authors first present an overview of the literature related to the problems and challenges faced by children of imprisoned parents. Although there are certain disagreements on this topic, it is undeniable that the consequences of separation from parents are mostly negative, and that an organized and strategic approach to their elimination is needed. This is followed by an overview of the practices that have proven to be useful so far, as well as a summary of the relevant legal acts. The authors conclude that at the global level, as well as in Serbia, there is a discrepancy between the rights that are guaranteed at the normative level and the protection and support that both prisoners and their children enjoy. This state of affairs fundamentally opposes the realization of the child's best interests, and requires the investment of special efforts in order to become familiar with the problem, and then to create some solutions.

Keywords: prison, parents, children, human rights, child rights.

Др Иван МИЛИЋ*

Остаоја С. КАЛАБА**

ПРЕКРШАЈНА ОДГОВОРНОСТ И КАЗНЕ ЗА КРШЕЊЕ ЗАКОНА О ЗАШТИТИ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

Апстракт

Прекршаји се прописују прописима различите правне снаге. Законом о заштити података о личности (ЗЗПЛ) предвиђени су одређени прекршаји за све субјекте прекршајне одговорности по угледу на право ЕУ чији је циљ заштита података о личности. Међутим, ЗЗПЛ садржи неспретну комбинацију решења која су предвиђена у два различита правна акта - Општој уредби о заштити података о личности ЕУ и тзв. Полицијској директиви, уносећи у правни систем Републике Србије многа решења недовољно их прилагођавајући установљеном правном поретку, истовремено повећавајући степен правне неусклађености и несигурности, те доводећи у питање могућности грађана да на адекватан начин и у пуном обиму остваре уставно право на заштиту података о личности. Овај проблем се јавља и када су у питању казнене одредбе и прекршаји из ЗЗПЛ и њихово изрицање и ефективно спровођење у случају утврђивања повреде ЗЗПЛ, а што ће бити анализирано у овом раду кроз призму усаглашености важећег правног оквира заштите података о личности ЕУ и Републике Србије са акцентом на казнене одредбе предвиђене у случају утврђене повреде прописа којима се регулише област заштите података о личности.

Кључне речи: прекршаји, подаци о личности, новчана казна, суд, Повереник, прекршајни налог, ГДПР, Полицијска директива.

---

* Доцент, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, Република Србија, i.milic@pf.uns.ac.rs, ORCID: 0000-0002-7916-5590.

** Докторанд, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, саветник у Служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Република Србија, kalaba.ostoja@gmail.com.

Ivan MILIĆ, Ph.D.

Assistant Professor, University of Novi Sad, Faculty of Law, Republic of Serbia,
i.milic@pf.uns.ac.rs
ORCID 0000-0002-7916-5590

Ostoja S. KALABA

Ph.D. Candidate, University of Novi Sad, Faculty of Law, advisor at the Office of the Commissioner for Information of Public Importance and Personal Data Protection, Republic of Serbia, kalaba.ostoja@gmail.com

MISDEMEANOR LIABILITY AND PENALTIES FOR VIOLATION OF THE LAW ON PERSONAL DATA PROTECTION

Summary

Misdemeanors can be prescribed by the regulations of different legal forces. The Serbian Law on Personal Data Protection (SDPL) foresees certain offenses for all subjects of misdemeanor liability based on EU regulations whose goal is the protection of personal data. However, the SDPL contains a clumsy combination of solutions that are provided for in two different legal acts - the EU General Data Protection Regulation and the so-called Police Directive, by introducing many solutions into the legal system of the Republic of Serbia, insufficiently adapting them to the established legal order, simultaneously increasing the degree of legal inconsistency and uncertainty, and calling into question the ability of citizens to adequately and fully exercise the constitutional right to the protection of personal data. This problem also arises when it comes to penal provisions and offenses prescribed in the SDPL and their pronouncement and effective implementation in the event of an established violation of the SDPL, which will be analyzed in this paper through the prism of the conformity of the current legal framework for the protection of personal data of the EU and the Republic of Serbia, with an emphasis on the penal provisions provided for in the event of an established violation of the regulations regulating the area of personal data protection.

Key words: misdemeanors, personal data, fine, court, Commissioner, misdemeanor order, GDPR, Law Enforcement Directive.

Olga TEŠOVIĆ, Ph.D.

Research Fellow, Institute of Criminological and Sociological Research, Belgrade, Republic of Serbia, otol gates@gmail.com

ORCID 0009-0005-3121-8752

INTEGRATING GENDER-BASED VIOLENCE EXPERTISE IN SERBIAN PROBATION SERVICE: A COMPARATIVE EUROPEAN PERSPECTIVE

Summary

The article examines the essential integration of gender-based violence (GBV) expertise into the Serbian probation system. It identifies the urgent need for specialized training for probation officers to address GBV effectively, highlighting the disparities and commonalities with practices across Europe. The paper explores legislative reforms in Serbia aimed at combating GBV and assesses their alignment with European standards. Through a comparative analysis, it suggests models for Serbia to enhance its probation services by incorporating successful European practices. The study underscores the challenges faced in the integration process, including legal, cultural, and institutional barriers. It concludes by recommending strategic approaches for Serbia to overcome these hurdles, emphasizing the role of specialized training, policy reforms, and international collaboration in this area to foster a robust response to GBV within the probation services framework.

Key words: Gender-Based Violence, Serbian Probation Service, European Standards, Specialized Training, Legislative Reforms.

Др Олга ТЕШОВИЋ*

ИНТЕГРАЦИЈА СТРУЧНОСТИ ЗА РОДНО ЗАСНОВАНО НАСИЉЕ У
ПРОБАЦИОНОЈ СЛУЖБИ У СРБИЈИ: КОМПАРАТИВНА ЕВРОПСКА
ПЕРСПЕКТИВА

Апстракт

Чланак испитује могућност суштинске интеграције стручности за борбу против родно заснованог насиља у оквиру пробационе службе у Србији. Препознаје се хитна потреба за специјализованом обуком пробационих службеника за ефикасно бављење родно заснованим насиљем, истичући разлике и сличности са праксама широм Европе. Рад истражује законодавне реформе у Србији које имају за циљ борбу против родно заснованог насиља и оцењује њихову усклађеност са европским стандардима. Путем компаративне анализе, предлажу се модели за Србију како би се побољшале њене пробационе услуге укључивањем успешних европских пракси. Студија истиче изазове са којима се суочава у процесу интеграције, укључујући правне, културне и институционалне препреке. Закључује се препоруком стратегијских приступа за Србију у циљу превазилажења ових препрека, наглашавајући улогу специјализованих обука, политичких реформи и међународне сарадње у овој области у циљу подстицања снажног одговора на родно засновано насиље у оквиру пробационих услуга.

Кључне речи: родно засновано насиље, пробациона служба у Србији, европски стандарди, специјализована обука, законодавне реформе.

---

* Научни сарадник, Институт за криминолошка и социолошка истраживања, Београд, Република Србија, otol gates@gmail.com, ORCID: 0009-0005-3121-8752.

Дарко КОТЕСКИ*

„NE BIS IN IDEM“ У САВРЕМЕНОМ МАКЕДОНСКОМ КРИВИЧНОМ ПРАВУ

Апстракт

Рад је посвећен примени начела *ne bis in idem* у македонском савременом кривичном праву, посебно кроз призму судске праксе у Републици Северној Македонији и Европског суда за људска права (ЕКЉП). У македонској, а и у упоредној правној пракси, често долази до кривичног гоњења лица за радње које у себи задрже и елементе прекршаја, дисциплинског или привредног преступа, а за које радње већ је суђено у кривичном поступком и тиме долази до повреде овог начела. Анализом праксе домаћих судова у Републици Северној Македонији и ЕСЉП биће показане последице неадекватне примене забране суђења два пута о истом правном догађају која доводи и до повреде начела правне сигурности. Да не би у будућности долазило до повређивања начела *ne bis in idem* постоји потреба да законодавац прецизније да разграничи радње извршења прекршаја и кривичних дела. Питање идентитета казних деликата је једно од најсложенијих питања примене начела *ne bis in idem*.

Кључне речи: *ne bis in idem*, кривична дела, прекршај, кривични поступак, ЕКЉП, ЕСЉП.

---

* Адвокат, докторанд, Универзитет у Нишу, Правни факултет, adv.darkokoteski@gmail.com.

Darko KOTESKI

Attorney at Law, Ph.D. Candidate, University at Niš, Faculty of Law,
adv.darkokoteski@gmail.com

“NE BIS IN IDEM” IN CONTEMPORARY MACEDONIAN CRIMINAL LEGISLATION

Summary

The thesis is focused on the application of the *ne bis in idem* principle in contemporary Macedonian criminal legislation. It specifically examines the issues related to the establishment of the identity of the offense – *idem*, and retrial (*bis*), drawing insights from both Macedonian case law and the case law of the European Court of Human Rights (ECtHR). In Macedonian and comparative legal practice, the *ne bis in idem* principle is often violated by prosecuting individuals for acts involving elements of a misdemeanour, a disciplinary violation, or an economic offence, which have already been adjudicated in another criminal proceeding. This principle is a fundamental principle in criminal proceedings, not only in Macedonian law but also in comparative law in general. Inadequate application of the prohibition of double jeopardy that leads to infringements on the principle of legal certainty will be demonstrated by analysing both domestic and ECtHR case law. To prevent instances where the *ne bis in idem* principle may be triggered due to potential legal ambiguities, legislators must make a more explicit legal distinction between misdemeanours and criminal offences. Establishing the identity of punishable offenses is one of the most challenging issues in applying the *ne bis in idem* principle, particularly in complex cases involving both a serious misdemeanour and a serious criminal offence. In such cases, where a custodial sentence can be imposed for both the misdemeanour and the criminal offence, discerning between the two becomes particularly intricate.

Key words: ne bis in idem, criminal offences, misdemeanour, criminal proceedings ECHR, ECtHR.

Стефан ГАЈИЋ*

ЗАТВОРЕНИЦИ ИЗ ДАНСКЕ НА ИЗДРЖАВАЊУ КАЗНЕ ЗАТВОРА У АП КОСОВО И МЕТОХИЈА

Апстракт

Систем извршења кривичних санкција у скандинавским земљама је јако занимљив за све истраживаче у овој научној области због своје хумане политике и прогресивности. Међутим оно што је привукло посебну пажњу је чињеница да ће Данска у скоријој будућности због мањка затворских капацитета своје затворенике слати у Србију, тј. у АП Косово и Метохију на издржавање казне затвора. Предмет истраживања су околности и међународни уговори који су претходили овом догађају, однос Данске и јужне Покрајине Републике Србије, Косова и Метохије, као и осврт на (не)поштовање основних начела и стандарда међународног права.

Кључне речи: Казна затвора, међународно право, Србија, Данска, АП Косово и Метохија.

---

* Докторанд, Универзитет у Новом Саду, Правни факултет, виши стручни сарадник за правне послове у Министарству правде Републике Српске, stefangajic.rs@outlook.com.

Stefan GAJIĆ

Ph.D. candidate, University of Novi Sad, Faculty of Law, Senior expert associate for legal affairs in Ministry of Justice of the Republic of Srpska, stefangajic.rs@outlook.com

PRISONERS FROM DENMARK SERVING
PRISON SENTENCES IN THE AUTONOMOUS PROVINCE
OF KOSOVO AND METOHIIJA

Summary

The system of execution of criminal sanctions in the Scandinavian countries is very interesting for all researchers in this scientific field because of its humane policy and progressiveness. However, what attracted special attention was the fact that in the near future, due to a lack of prison capacity, Denmark will send its prisoners to Serbia, i.e. Autonomous Province of Kosovo and Metohija to serve their sentences. The subject of the research is the circumstances and international agreements that preceded this event, the relationship between Denmark and the southern Province of the Republic of Serbia, Kosovo and Metohija, as well as a review of (non)compliance with the basic principles and standards of international law.

Keywords: Prison sentence, international law, Serbia, Denmark, AP Kosovo and Metohija.

Драгољуб ЈОВАНОВИЋ*
Др Стојана ЧЕЛЕБИЋ**

ОДЛОЖЕНО КРИВИЧНО ГОЊЕЊЕ КАО ПРЕВЕНТИВНО ДЕЛОВАЊЕ У СПЕЦИЈАЛНОЈ БОЛНИЦИ ЗА БОЛЕСТИ ЗАВИСНОСТИ НЕКАД И САДА

Апстракт

Одредба члана 283 ст. 1 Законика о кривичном поступку даје могућност јавном тужиоцу да одложи кривично гоњење за кривична дела за која је предвиђена новчана казна или казна затвора до пет година, ако осумњичени прихвати једну или више обавеза које су таксативно побројане у седам тачака.

У циљу максималног постизања протективних фактора Специјална болница за болести зависности од 2012.године потписала је низ протокола о сарадњи са основни јавним тужилаштвима у Београду, а све са циљем превентивног деловања конзумирања канабиса. Ретроспективним истраживањем сагледали смо ефекте примене мере опортунитета као први превентивни корак у спречавању развоја болести зависности

Мера одложеног кривичног гоњења као фактор уласка у процес лечења делује мотивационо, али да се приликом њене примене мора водити рачуна о индивидуалним карактеристикама појединаца према којима се примењује јер мера и ако је она законска регулатива мора пре свега да буде превентивна реакција друштва.

Кључне речи: одложено кривично гоњење, канабис, превентивна реакција.

---

* Специјални педагог, Специјална болница за болести зависности, Теодора Драјзера 44, Београд, Република Србија, j.dragoljub@gmail.com.

** Специјалиста неуропсихијатрије, Специјална болница за болести зависности, Теодора Драјзера 44, Београд, Република Србија, tanja.r.celebic@gmail.com.

Dragoljub JOVANOVIĆ

Special Pedagogue, Special Hospital for Addictive Diseases, Teodora Drajzera 44, Belgrade, Republic of Serbia, j.dragoljub@gmail.com

Stojana ČELEBIĆ, Ph.D.

Specialist in Neuropsychiatry, Special Hospital for Addictive Diseases, Teodora Drajzera 44, Belgrade, Republic of Serbia, tanja.r.celebic@gmail.com

DEFERRED PROSECUTION AS A PREVENTIVE ACTION IN THE SPECIAL HOSPITAL FOR ADDICTION DISEASES THEN AND NOW

Summary

The provision of Article 283 paragraph 1 of the Code of Criminal Procedure gives the possibility to the public prosecutor to postpone criminal prosecution for criminal offenses for which a fine or a prison sentence of up to five years is provided, if the suspect accepts one or more obligations that are enumerated in seven points.

In order to achieve maximum protective factors, since 2012, the Special Hospital for Addictive Diseases has signed a series of protocols on cooperation with public prosecutor's offices in Belgrade, all with the aim of preventing the consumption of cannabis. Through retrospective research, we looked at the effects of applying the measure of opportunity as the first preventive step in preventing the development of addiction.

The measure of delayed criminal prosecution as a factor in entering the treatment process has a motivating effect, but when applying it one must take into account the individual characteristics of the individuals to whom it is applied, because the measure, even if it is a legal regulation, must first of all be a preventive reaction of society.

Key words: delayed prosecution, cannabis, preventive response.

Ђорђе МАРЈАНОВИЋ*

БОРБЕ ЖИВОТИЊА - ПОСЕБАН ОБЛИК КРИВИЧНОГ ДЕЛА УБИСТВО И ЗЛОСТАВЉАЊЕ ЖИВОТИЊА ИЛИ СПОРТ?

Апстракт

Законодавац је Кривичним закоником прописао три облика кривичног дела убиство и злостављање животиња. Аутор у раду анализира трећи облик наведеног кривичног дела, чији је извршилац лице које из користољубља организује, финансира или је домаћин борбе између животиња исте или различите врсте или ко организује или учествује у клађењу на оваквим борбама. Организоване борбе животиња у појединим државама представљају легализовано спортско такмичење које привлачи велику пажњу јавности. Аутор указује на разлоге због којих се може сматрати да је инкриминисање радњи повезаних са организовањем борби животиња оправдано. Поред анализирања питања оправданости ове инкриминације, аутор анализира питање заштитног објекта кривичног дела, елементе бића кривичног дела као и однос са другим кривичним делима која могу бити извршена организовањем борби животиња.

Кључне речи: борбе животиња, кривичноправна заштита животиња, убиство животиња, злостављање животиња.

---

* Сарадник у настави, Универзитет у Крагујевцу, Правни факултет, Република Србија, djordje2611@gmail.com, ORCID: 0000-0001-5238-7292.

Dorđe MARJANOVIĆ

Teaching Assistant, University in Kragujevac, Faculty of Law, Republic of Serbia,
djordje2611@gmail.com

ORCID 0000-0001-5238-7292

ANIMAL FIGHTS - SPECIAL FORM OF CRIMINAL OFFENSE KILLING AND WANTON MOLESTING TO ANIMALS AND AS SPORT

Summary

In the Criminal Code, the lawmaker prescribed three forms of the criminal offense of killing and wanton molesting to animals. In the paper, the author analyzes the third form of the mentioned criminal offense, the perpetrator of which is a person who, out of self-interest, organizes, finances or is a host to animal fights of the same or the different species or whoever organizes or involves himself in bet on these fights. Organized animal fights in many countries represent a legalized sporting competition that attracts a lot of public attention. The author indicates the reasons for which it can be considered that the criminalization of actions related to the organization of animal fights is justified. In addition to analyzing the question of the justification of this incrimination, the author analyzes the issue of the protective object of the criminal offense, the elements of the criminal offense as well as the relationship with other criminal offenses that can be committed by organizing animal fights

Key words: animal fighting, criminal protection of animals, animal killing, animal abuse.

Милица МАРКОВИЋ*

НОРМАТИВНИ ИЗАЗОВИ У УПОТРЕБИ ПРИКРИВЕНИХ ИСЛЕДНИКА ПРОТИВ ТРГОВИНЕ ЉУДИМА

Апстракт

У раду је извршена анализа како законодавство регулише ову важну област и са којим изазовима се сусрећу прикривени иследници у свом раду. Пре свега, ауторка у првом делу рада истиче сложеност и друштвену опасност трговине људима, презентујући податке из извештаја Центра за заштиту жртава трговине људима за 2023. годину. Након тога, фокус се ставља на међународне правне инструменте и унутрашње законодавство који регулишу трговину људима и изазове у њиховој примени. Затим се разматра нормативна регулисаност, а потом и улога института прикривеног иследника у сузбијању трговине људима, са анализом његове ретке примене у Републици Србији и потребом за унапређењем законодавства и процеса употребе. У закључку, аутор износи препоруке за ефикасно сузбијање трговине људима у Републици Србији, истичући значај поштовања права жртава и осигурања правне сигурности у процесу кривичног гоњења.

Кључне речи: трговина људима, прикривени иследници, нормативни изазови, законодавство, борба против криминала.

---

* Докторанд, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Република Србија, micimarkovic90@gmail.com, ORCID: 0009-0000-1676-8434.

Milica MARKOVIĆ

Ph.D. Candidate, University of Niš, Faculty of Law, Republic of Serbia,
micimarkovic90@gmail.com

ORCID 0009-0000-1676-8434

NORMATIVE CHALLENGES IN THE USE OF UNDERCOVER INVESTIGATORS AGAINST HUMAN TRAFFICKING

Summary

In the paper the author has performed an analysis of how the legislation regulates this important area and what challenges undercover investigators face in their work. Primarily, in the first part of the work, the author emphasizes the complexity and social danger of human trafficking, presenting data from the report of the Center for the Protection of Victims of Human Trafficking for 2023. After that, the focus is on international legal instruments and domestic ones legislation regulating human trafficking and challenges in their implementation. Then considers the normative regulation, and then the role of the institute of the undercover investigator in suppression of human trafficking, with an analysis of its rare application in the Republic of Serbia and the need to improve legislation and the process of use. In conclusion, the author presents recommendations for effective suppression of human trafficking in the Republic of Serbia, emphasizing the importance respecting the rights of victims and ensuring legal security in the process of criminal prosecution.

Key words: human trafficking, undercover investigators, normative challenges, legislation, fight against crime.

Др Станка СТЈЕПАНОВИЋ*
Симеон ПЕТКОВИЋ**
Михаило ДАМЈАНОВИЋ***

ОДНОС МИЛЕШЕВСКОГ ПРЕПИСА ЗАКОНОПРАВИЛА СВЕТОГ САВЕ И
СКРАЋЕНОГ НОМОКАНОНА КОЈИ СЕ ЧУВА У НАЦИОНАЛНОЈ БИБЛИОТЕЦИ
РУМУНИЈЕ КАО ИНВЕНТАР БРОЈ 340.

Апстракт

Милешевски препис Законоправила Светог Саве чува се у Националној библиотеци Румуније као инвентар број 285, а сматра се да је преписиван са оригинала Милешевског преписа из 1295. године у неком манастиру у тадашњој Молдавској Кнежевини у 16. вијеку. Микрофилм Милешевског преписа чува се у Српској академији наука и умјетности у Београду. Истраживачи из групе „Јефтимије Јовановић“ Правног факултета Универзитета у Источном Сарајеву изучавају овај рукопис у снимцима микрофилма. Како је видљиво исти микрофилм је био доступан професору В. Фрадинском, који је извршио увид лично или видио микрофилм, а који је руком у оловци описао варијанте Милешевског Законоправила (крмчије), описујући то из првих једанаест сачуваних листова. Други рукопис који се чува исто у Националној библиотеци Румуније под бројем 340, а сматра се да потиче из 15. вијека није био предмет истраживања у нашој науци иако је рукопис српске редакције и описивао га је само Јацимирски, а по њему и Панатијеску, али све у смислу површног описивања. У овом раду аутори стављају у однос ова два рукописа и дају закључке о њиховој међусобној повезаности и управљању у 15. и 16. вијеку и цркве и кнежевина Угровлашке и Молдовске по Законоправилу.

Кључне ријечи: Законоправило, Милешевско, Номоканон, кнежевина, управљање, Свети Сава.

---

* Редовни професор, Универзитет у Источном Сарајеву, Правни факултет, Република Српска, stanka.stjepanovic@pravni.ues.rs.ba, ORCID: 0009-0001-1711-6187.

** Апсолвент, Универзитет у Источном Сарајеву, Правни факултет, Република Српска, simeon_p@live.com, ORCID: 0009-0008-1963-5459.

*** Апсолвент, Универзитет у Источном Сарајеву, Правни факултет, Република Српска, mihailodamjan00@gmail.com, ORCID: 0009-0004-5666-9886.

Stanka STJEPANOVIĆ, Ph.D.

Full Professor, University of East Sarajevo, Faculty of Law, Republic of Srpska,

stanka.stjepanovic@pravni.ues.rs.ba

ORCID 0009-0001-1711-6187

Simeon PETKOVIĆ

Candidate for a Degree, University of East Sarajevo, Faculty of Law, Republic of Srpska,

simeon_p@live.com

ORCID 0009-0008-1963-5459

Mihailo DAMJANOVIĆ

Candidate for a Degree, University of East Sarajevo, Faculty of Law, Republic of Srpska,

mihailodamjan00@gmail.com

ORCID 0009-0004-5666-9886

RELATION BETWEEN THE MILESEVA MANUSCRIPT OF SAINT SAVA AND THE
REDUCED NOMOCANON WHICH IS PRESERVED IN THE NATIONAL LIBRARY
OF ROMANIA AS INVENTORY NUMBERED 340.

Summary

The Mileševa manuscript of Zakonopravilo of Saint Sava is preserved in the National library of Romania as inventory numbered 285 and is considered to be copied from the original Mileševa manuscript from 1295. and was written in a monastery in the Principality of Moldova of that time sometime in the 16th century. The microfilm of the Mileševa manuscript is preserved in the Serbian academy of arts and sciences in Belgrade. Explorers from the group „Jeftimije Jovanović“ of the Faculty of Law of the University of East Sarajevo are studying this manuscript in the photos of the microfilm. As is visible the microfilm was available to V. Fradinski who, either saw the manuscript in person or the microfilm, and who by hand and pencil described the different writing variables of the Mileševa manuscript (krmčija), describing it from the source of eleven preserved pages. The second manuscript which is also preserved in the National library of Romania numbered 340 and is considered to date to the 15th century was not the subject of studies in our science even though the manuscript is of the serbian writing redaction and was described only by Jacmirski, and later using him by Panatiescu, but all of that was basic descriptions. In this paper the authors juxtapose the two manuscripts and give conclusions on their connection and the governance of the church and principalities of Ugrovlaska and Moldova in the 15th and 16th century using Zakonopravilo.

Key words: Zakonopravilo, Mileševa, Nomocanon, principality, governance, Saint Sava.

Др Данило РОНЧЕВИЋ*

Др Мартин МАТИЈАШЕВИЋ**

Др Дејан КОСТИЋ***

ДЕРОГАЦИЈА УСТАВА И НАРУШАВАЊЕ ХИЈЕРАРХИЈЕ ПРАВНИХ АКТА У КРАЉЕВИНИ СХС/ЈУГОСЛАВИЈИ – УРЕДБЕ КАО НАЧИН ВЛАДАЊА

Апстракт

У правним системима постоји писани устав као највиши правни акт којим се установљава и ограничава државна власт. Устав ограничава чак и уставотворну власт путем процедуре за сопствену промену. Уставне норме о ограничењу државне власти служе и као критеријум за контролу садржинске ваљаности закона, те су стога важно средство владавине права. У раду се анализира правни систем Краљевине СХС/Југославије и нарушавање хијерархије правних аката узроковано ванредним догађајима у држави. Констатује се да увођење устава као највишег кодификаног правног акта представља велики искорак у успостављању права као правног система и да система нема без повезаности и хијерархије. Појавом устава, на врху правне хијерархије налази се само један правни акт, што знатно доприноси успостављању владавине права односно вертикалне усклађености правних аката, а индиректно доприноси успостављању хоризонталне усклађености.

Кључне речи: хијерархија, уредбе, устав, право.

---

* Ванредни професор, Академија техничко-васпитачких студија – одсек у Нишу, Влада Републике Србије, Директор службе за управљање кадровима, Београд, Република Србија, danilo.roncevic@gmail.com.

** Доцент, Универзитет МБ у Београду, Пословни и правни факултет, Република Србија, martin.matijasevic@yahoo.com, ORCID: 0009-0006-5840-7446.

*** Доцент, Академија техничко-васпитачких студија – одсек у Нишу, Влада Републике Србије, Помоћник директора службе за управљање кадровима, Београд, Република Србија, dejan.kostic@suk.gov.rs.

Danilo RONČEVIĆ, Ph.D.

Associate Professor, The Academy of Applied Technical and Preschool Studies in Niš,
Director Government of the Republic of Serbia, Personnel Management Service,
danilo.roncevic@gmail.com

Martin MATIJAŠEVIĆ, Ph.D.

Assistant Professor, MB University in Belgrade, Faculty of Business and Law, Republic of
Serbia, martin.matijasevic@yahoo.com
ORCID 0009-0006-5840-7446

Dejan Kostić, Ph.D.

Assistant Professor, The Academy of Applied Technical and Preschool Studies in Niš,
Government of the Republic of Serbia, Personnel Management Service,
dejan.kostic@suk.gov.rs

DEROGATION OF THE CONSTITUTION AND VIOLATION OF THE HIERARCHY OF LEGAL ACTS IN THE KINGDOM OF SHS/YUGOSLAVIA-REGULATIONS AS A WAY OF GOVERNMENT

Summary

In legal systems, there is a written constitution as the highest legal act that establishes and limits state power. The Constitution limits even the constitution-making power through the procedure for its own change. Constitutional norms on the limitation of state power also serve as a criterion for controlling the substantive validity of laws, and are therefore an important tool of the rule of law. The paper analyzes the legal system of the Kingdom of SHS/Yugoslavia and the disruption of the hierarchy of legal acts caused by extraordinary events in the country. It is stated that the introduction of the constitution as the highest codified legal act represents a great step forward in the establishment of law as a legal system and that there is no system without connection and hierarchy. With the advent of the constitution, there is only one legal act at the top of the legal hierarchy, which significantly contributes to the establishment of the rule of law, i.e. the vertical alignment of legal acts, and indirectly contributes to the establishment of horizontal alignment.

Key words: hierarchy, decrees, constitution, law.

Др Данијела ПЕТРОВИЋ*

ЕКОНОМСКИ ЕФЕКТИ КЛИМАТСКИХ ПРОМЕНА

Апстракт

Светска економија се налази пред великим изазовима. Огромна разарања и штете које изазавају бројни сукоби, интензиван технолошки развој који поред предности има и негативне последице, губици и материјална штета који настају као последица климатских промена апсорбују велику количину ресурса. Економија постаје и те како осетљива на утицаје наведених проблема. Предмет анализе у раду јесте економски аспект климатских промена, ниво губитака изазваних сушом, поплавама, квалитетом ваздуха и воде, порастом потрошње енергије. Последице климатских промена, с једне стране утичу на пораст трошкова у заштити здравља људи, трошковима рада и производње, док са друге стране условљавају мање приносе, што све утиче на пад нивоа БДП. Пораст температуре за само 1° С условљава пад БДП који се мери милијардама долара. Према истраживањима која за предмет анализе имају емисију штетних гасова очекује се да се емитовање CO₂ значајно повећа, у неким земљама и удвостручи. Раст броја људи на планети и смањење количина ресурса указује на проблем задовољавања растућих потреба. Хоће ли хране и пијаће воде бити довољно, колико кошта начин на који се опходимо према природи, да ли су апокалиптичне прогнозе могуће, како да се ублаже последице глобалног загревања питања су која неретко постављамо себи.

Потреба да се утиче на смањење загађења, очувања природе и смањења губитака препознат је од стране домаћих и страних организација које у настојању да ублаже и успоре климатске промене донеле бројне конвенције и протоколе. Глобални проблем захтева глобалну реакцију.

Кључне речи: климатске промене, економски ефекат, материјална штета, БДП.

---

* Доцент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, danijela.petrovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0003-1797-0022.

Danijela PETROVIĆ, Ph.D.

Assistant Professor, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, danijela.petrovic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0003-1797-0022

ECONOMIC EFFECTS OF CLIMATE CHANGES

Summary

The world economy is facing great challenges. Huge destruction and damage caused by numerous conflicts, intensive technological development that has negative consequences in addition to advantages, losses and material damage that occur as a result of climate change absorb a large amount of resources. The economy also becomes sensitive to the effects of the aforementioned problems. The subject of analysis in the paper is the economic aspect of climate change, the level of losses caused by drought, floods, air and water quality, and the increase in energy consumption. The consequences of climate change, on the one hand, affect the increase in costs for the protection of human health, labor and production costs, while on the other hand, they cause lower yields, which all affect the drop in the GDP level. An increase in temperature by just 1°C causes a drop in GDP, which is measured in billions of dollars. According to research that analyzes emissions of harmful gases, CO₂ emissions are expected to increase significantly, and in some countries even double. The increase in the number of people on the planet and the decrease in the amount of resources indicate the problem of meeting the growing needs. Will there be enough food and drinking water, how much does the way we treat nature cost, are apocalyptic forecasts possible, how to mitigate the consequences of global warming are questions we often ask ourselves.

The need to influence the reduction of pollution, nature conservation and reduction of losses is recognized by domestic and foreign organizations that have adopted numerous conventions and protocols in an effort to mitigate and slow down climate change. A global problem requires a global response.

Key words: climate change, economic effect, material damage, GDP.

Др Сара МИТИЋ*

ОРГАНСКИ ЗАКони- СРЕДСТВО ДИНАМИКЕ ПРИМЕНЕ УСТАВА -
правноисторијски осврт

Апстракт

Органски закони је назив за законе који су донети током 1870. године као средство за даљу разраду Устава за Књажество Србију из 1869. године. Намеснички устав, назив по којем је овај Устав препознатљивији, садржао је много правних празнина које је требало допунити одговарајућим законодавством. Закон о пословном реду у Народној Скупштини, Закон о пословном реду у Државном савету, Изборни закон скупштински, Закон о министарској одговорности и Закон о печатњи (штампи) представљали су законе који је требало да буду средство динамике примене Устава. Рад треба да покаже шта је било предмет регулативе Устава, а која су питања остављена на разраду законима. Даље, рад треба да открије колико је коначна верзија закона (није) одступила од предлога који су се чули на скупштинама. На крају ће одредбе органских закона бити предмет анализе.

Кључне речи: Закон о пословном реду у Народној Скупштини, Закон о пословном реду у Државном савету, Изборни закон скупштински, Закон о министарској одговорности и Закон о печатњи (штампи).

---

* Доцент, Универзитет у Нишу, Правни факултет, Република Србија, sara.mitic@prafak.ni.ac.rs, ORCID: 0000-0003-2707-7190.

Sara MITIĆ, Ph.D.

Assistant professor, University of Niš, Faculty of Law, Republic of Serbia,
sara.mitic@prafak.ni.ac.rs

ORCID 0000-0003-2707-7190

ORGANIC LAWS - A TOOL FOR THE DYNAMICS OF APPLYING THE CONSTITUTION- through the Perspective of Legal History

Summary

Organic Laws is the name for the laws that were passed in 1870 as a tool of applying Ustav za Knjažestvo Srbiju (The Constitution for the Principality of Serbia) from 1869. Namesnički ustav (The Viceroy's Constitution), the name by which this Constitution is better known, contained many legal gaps that needed to be filled with appropriate legislation. Zakon o poslovnom redu u Narodnoj skupštini (The Law on the Order of Business in the National Assembly), Zakon o poslovnom redu u Državnom savetu (The Law on the Order of Business in the State Council), Izborni zakon skupštinski (The Parliamentary Election Law), Zakon o ministarskoj odgovornosti (The Law on Ministerial Responsibility) and Zakon o štampi (The Law on Press) were laws that were supposed to be tools for the dynamics of applying the Constitution. The paper provides a picture of what was subject to the regulation of the Constitution, and which issues were left to be elaborated by laws. The paper reveals how much the final version of the law (didn't) deviate from the proposals that were heard at the assemblies. Each of the aforementioned laws are the subject of analysis. It can be noted that some laws supplemented the Constitution, others changed the constitutional provisions, and some derogated them and thus introduced new relations.

Key words: Organic laws, Constitution.

Александар МИХАЈЛОВИЋ*

ЕКОНОМСКА АНАЛИЗА ПРАВА И ДИНАМИКА САВРЕМЕНОГ ПРАВНОГ ПОРЕТКА

Апстракт

Економска анализа права (позната и под називом Право и економија) представља спој две научне дисциплине, права и економије, чији циљ јесте примена економских принципа и законитости (пре свега микроекономске теорије) како би се објаснили различити правни институти. Друштво одликује оскудношћу ресурса, као што су природна богатства, чист ваздух, људски капитал, време и сл, због чега је потребно доносити рационалне одлуке у контексту њиховог коришћења, а у циљу повећања општег благостања. У том смислу, савремени правни поредак је суочен са бројним изазовима, поставља се захтев ефикасне и ефективне примене правних норми, чиме се оправдава њихово доношење, то последично утиче на повећање поверења у политичке чиниоце који су неизоставан фактор њиховог креирања, и подстиче се свеукупни економски развој. Предмет истраживања у овом раду јесте економска анализа права и њена примена на област дискриминације на тржишту рада и судски механизам заштите у таквим случајевима. Циљ рада је да укаже на економско објашњење дискриминације на тржишту рада и неопходност правне интервенције, као и на конкретне правно-економске подстицаје покретања антидискриминационих парница. Као методолошки оквир примењени су следећи научни методи: позитивноправни метод (правно-догматски) за анализу конкретних антидискриминационих законских решења у правном поретку Републике Србије, дескриптивни метод и метод економске анализе права, са посебним фокусом на неоинституционалну економију.

Кључне речи: економска анализа права, Бекеров модел дискриминације, статистичка дискриминација, тржиште рада, антидискриминациона парница.

---

* Истраживач сарадник, Институт за упоредно право, Београд, Република Србија, a.mihajlovic@iup.rs, ORCID: 0000-0001-8309-7896.

Aleksandar MIHAJLOVIĆ

Research Assistant, Institute of Comparative Law, Belgrade, Republic of Serbia,

a.mihajlovic@iup.rs

ORCID 0000-0001-8309-7896.

ECONOMIC ANALYSIS OF LAW AND DYNAMICS OF CONTEMPORARY LEGAL ORDER

Summary

Economic analysis of law (known also as Law and Economics) represents a unique combination of two scientific disciplines, law and economics, which goal is the application of economic principles (primarily microeconomic theory) in order to explain different legal institutes. Society is characterized by limited resources, such as natural resources, clean air, human capital, time, etc., and because of that it is necessary to make rational decisions in the context of their usage, in order to increase general well-being. In this sense, the modern legal order is faced with numerous challenges, the demand for an efficient and effective application of legal norms is raised, which justifies their adoption, this consequently affects the increase of trust in political actors who are an indispensable factor in their creation, and encourages the overall economic development. The subject of this paper is the economic analysis of law and its application to the field of labor market discrimination and judicial protection from discrimination through anti-discrimination litigation. The aim of the research is to explain an economic side of discrimination on the labor market and the necessity of legal intervention, as well as specific legal and economic incentives which encourage victims to protect their rights through the anti-discrimination litigation. As a methodological framework, the following methods were applied: the doctrinal approach for the analysis of specific anti-discrimination legal solutions in the Republic of Serbia, the descriptive method, and the method of economic analysis of law, with a special focus on neo-institutional economics.

Keywords: economic analysis of law, Becker's taste for discrimination, Statistical discrimination, labor market, anti-discrimination litigation.

Aleksandra MITROVIĆ

Teaching Assistant, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law, Republic of Serbia, aleksandra.mitrovic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0003-1150-6907

SOCIOLOGICAL METHOD IN THE DYNAMICS OF LEGAL INTERPRETATION

Summary

This scientific paper aims to highlight the theoretical and practical importance of the sociological method in the dynamics of legal interpretation and thereby confirm the greater social responsibility of the sociological method in the face of the challenges of the legal profession. All research techniques and theoretical principles are based on the cause-and-effect analysis of social interactions of social actors in social cohesion, since law is an objective, spiritual and normatively shaped social phenomenon that has a temporal and spatial framework. At the same time, law is also the subject of sociology, so it is not possible to ignore the social nature of law, which is present through the constant and mutual influence of law and society.

As social reality emphasizes that the state and law are always connected with society as a whole or with certain social phenomena, the sociological method in that context enables a better, more concise, more efficient legal interpretation, taking into account the complete social situation that law regulates and examines dominant social interests which are governed by law.

The sociological method, therefore, as the basis of the theoretical-methodological platform in this work, enables a more concise interpretation of law as a normatively sublimated social reality, because it is the only one that succeeds in empirically and sufficiently systematically examining and monitoring the functional laws of law as effective and acting phenomena.

Key words: sociological method, law, society, dynamics of legal interpretation.

Александра МИТРОВИЋ*

СОЦИОЛОШКИ МЕТОД У ДИНАМИЦИ ПРАВНЕ ИНТЕРПРЕТАЦИЈЕ

Апстракт

Овај рад има за циљ да истакне теоријски и практичан значај социолошког метода у динамици правне интерпретације и тиме потврди већу друштвену одговорности социолошког метода пред изазовима правничке професије. Све истраживачке технике и теоријски принципи заснивају на узрочно-последичној анализи друштвених интеракција социјалних актера у друштвеној кохезији, будући да је право објективна духовна и нормативно уобличена друштвена појава која поседује временски и просторни оквир. Право је истовремено и предмет изучавања социологије, те није могуће занемарити социјалну природу права присутну кроз константан и узајаман утицај право и друштва.

Како друштвена стварност наглашава да се држава и право увек доводе у везу са друштвом у целини или појединим друштвеним појавама, социолошки метод у том контексту, омогућава квалитетнију, концизнију, ефикаснију правну интерпретацију узимајући у обзир комплетну друштвену ситуацију коју право регулише и испитује доминантне друштвене интересе којима се право води.

Социолошки метод, стога као основ теоријско-методолошке платформе у овом раду, омогућава концизнију интерпретацију права као нормативно сублимиране друштвене стварности, јер једини успева да емпиријски и довољно систематично испита и испрати функционалне законе права као дејствујуће, али и делујуће појаве.

Кључне речи: социолошки метод, право, друштво, динамика правне интерпретације.

---

* Асистент, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, aleksandra.mitrovic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0003-1150-6907.

Николина СТАНКОВИЋ*

ПРАВНИ ПОРЕДАК У НОРМАТИВНОМ СМИСЛУ

Апстракт

Појмовно одређење правног поретка је подједнако захтевно као и дефинисање права уопште. Поставља се питање да ли су право и правни поредак исто? Да ли право ствара правни поредак или је ипак реч о обрнутој зависности? Право постоји да би се људи по њему понашали, међутим, живот је често динамичнији од самог права те тако између њих настаје у мањој или већој мери одређени несклад. У настојању да се изнивелише овај однос настају појмови као што су правни систем и правни поредак. Правни систем је ништа друго до једнодимензионално право, док је правни поредак састављен из нормативне и стварносне компоненте. Та нормативна компонента правног поретка јесу правне норме из којих је сачињен. Основна карактеристика која се помиње ко правних норми унутар правног поретка јесте њихово јединство. У оквиру рада биће речи о нормативном карактеру правног поретка, његовој ступњевитости као и делотворности.

Кључне речи: правни систем, правни поредак, правна норма.

---

* Сарадник у настави, Универзитет у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Правни факултет, Република Србија, nikolina.gnjidic@pr.ac.rs, ORCID: 0000-0003-3148-467X.

Nikolina STANKOVIĆ

Teaching Associate, University of Priština in Kosovska Mitrovica, Faculty of Law,
Republic of Serbia, nikolina.gnjidic@pr.ac.rs

ORCID 0000-0003-3148-467X

LEGAL ORDER IN THE NORMATIVE SENSE

Summary

The conceptual determination of the legal order is as demanding as the definition of law in general. The question arises whether law and legal order are the same? Does law create a legal order or is it still a case of inverse dependence? Law exists in order for people to act according to it, however, life is often more dynamic than the law itself, and thus a certain discrepancy arises between them to a greater or lesser extent. In an effort to level this relationship, concepts such as legal system and legal order arise. The legal system is nothing but a one-dimensional law, while the legal order is composed of normative and reality components. That normative component of the legal order is the legal norms from which it is made. The main characteristic mentioned by the legal norms within the legal order is their unity. The paper will discuss the normative character of the legal order, its gradation and effectiveness.

Key words: legal system, legal order, legal norm.

Ђорђе СТЕПИЋ*

ЗАШТИТА ГРОБОВА У СРЕДЊОВЕКОВНОМ СРПСКОМ ПРАВУ, СА
ПОСЕБНИМ ОСВРТОМ НА ЧЛ. 20 ДУШАНОВОГ ЗАКОНИКА

Апстракт

Правна заштита гробова, као места последњег покоја, присутна је од најранијих времена. У римском праву, биле су прописане посебно строге казне против нарушавања гробних места. Слично је чинило и ромејско – ту су, пак, хришћански утицаји на право водили заштити гробова са верског аспекта, као и имовинској неповредивости гробних места, на основу римских узора. Овакве норме биће пресађене и у српско право, кроз Законоправило и Душаново законодавство. Поред тога, један члан Душановог Законика тицаће се заштите гробова у склопу борбе против остатака нехришћанских обичаја.

У досадашњој науци је норма поменутог члана 20. Душановог законика анализирана у контексту борбе против празноверица и „народне религије“, те посматрана као логично распоређена у део Законика који уређује црквене прописе, те државно-црквене односе. Међутим, у домаћој (правној) историографији заступљен је и став да је реч о још једном преузимању из ромејског узора – конкретно, из правила о нарушиоцима гробова, која се налазе у Скраћеној синтагми Матије Властара.

Кроз језичку анализу, довођење у везу са ранијим правним споменицима, нормативно проматрање структуре норме (диспозиције и санкције), те кроз циљно тумачење правила из члана 20. ДЗ и поређење са његовим наводним узором, рад има за циљ да покаже да се у претходном случају ради о норми која је самосталан законодавни подухват, заснованој на установа обичајног права, која је настала услед борбе државе и цркве против старинских, неправославних веровања.

Кључне речи: Српско средњовековно право. – Ромејско право. – Заштита гробова – Народна религија. – Душаново законодавство.

---

* Сарадник у настави, Универзитет у Београду, Правни факултет, Република Србија, djordje.stepic@ius.bg.ac.rs, ORCID: 0009-0004-0422-9686.

Dorđe STEPIC

Teaching Associate, University of Belgrade, Faculty of Law, Republic of Serbia,
djordje.stepic@ius.bg.ac.rs
ORCID 0009-0004-0422-9686

PROTECTION OF GRAVES IN RHOMAIAN AND MEDIEVAL SERBIAN LAW,
WITH REFERENCE TO ART. 20 OF DUŠAN'S CODE

Summary

The protection of graves, as places of final repose, has been present since the earliest times. In Roman law, particularly severe penalties were prescribed against desecration of grave sites. This regulation stayed similar in Rhomaian law - different religious influences on law led to stronger protection of the deceased's peace, as well as the proprietary inviolability of grave sites. Such norms will also be transplanted into Serbian law, through the *Zakonopravilo* of Saint Sava and Emperor Dušan's legislation.

In earlier academic pursuits, the norm of Article 20 of Dušan's Code has been analyzed in the context of the fight against superstitions and "folk religion", and viewed as logically situated in the part of the Code that governs church regulations and state-church relations. However, in domestic historiography, there exists also the view that it was merely a reception from the Rhomaian model - specifically, of the rules on grave violators, which are found in the *Abbreviated Syntagma* of Mattheas Blastares (chapter T2, taken from chapter T10 of the *Full Syntagma*).

Through linguistic analysis, bringing the norm into connection with earlier legal monuments, normative observation of the structure of the norm (dispositions and sanctions), and through the objective interpretation of the rules from Article 20 of the Code and comparison with its alleged model, the paper aims to show that this law norm is an (almost) purely domestic, and that it was created under the influence of the struggle of the state and the church against ancient, non-Orthodox beliefs.

Key words: Serbian medieval law. - Rhomaian law. - Protection of graves - Folk religion. - Dušan's legislation.

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

34"20"(048)
34:004.7(048)

**МЕЂУНАРОДНИ научни скуп Динамика савременог правног поретка
(2024 ; Косовска Митровица)**

Зборник сажетака / Међународни научни скуп Динамика савременог правног поретка, 24. и 25. маја 2024. године у Косовској Митровици ; [организовали] Правни факултет у сарадњи са Институтом за криминолошка и социолошка истраживања и Институтом за упоредно право ; [главни и одговорни уредник Срђан Радуловић] = Collection of summaries / International scientific conference The dynamics of modern legal order, 24th and 25th of May 2024 in Kosovska Mitrovica ; [organized by] Faculty of law in collaboration with the Institute of criminological and sociological research and Institute of comparative law ; [editor-in-chief Srđan Radulović]. - Косовска Митровица : Универзитет у Приштини, Правни факултет ; Београд : Институт за криминолошка и социолошка истраживања : Институт за упоредно право = Kosovska Mitrovica : Faculty of law ; Belgrade : Institute of criminological and sociological research : Institute of comparative law, 2024 (Краљево : Кварк) = Kraljevo : Kvark. - 140 стр. ; 24 cm

Тираж 100. - Стр. 21-22: Реч уредника / Срђан Радуловић = Editor's note / Srđan Radulović.

ISBN 978-86-6083-097-7 (ПФ)

а) Право -- 21в -- Апстракти б) Право -- Дигиталне технологије -- Апстракти

COBISS.SR-ID 145209097

ISBN 978-86-6083-097-7

